

SAMLENOTAT

21. maj 2008
J.nr. 090301/40010-0015
Ref. PTO/SVF

Side 1/48

Energidelen af rådsmøde (Transport, Telekommunikation og Energi) den 6. juni 2008

1. Tredie liberaliseringspakke for el- og gasmarkederne

- a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54 EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet.
KOM (2007)528 endelig
  - b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas.
KOM(2007)529 endelig
  - c) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder.
KOM(2007)530 endelig
  - d) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling.
KOM(2007)531 endelig
  - e) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet.
KOM(2007)532 endelig
- *generel indstilling*

2. Forslag til Rådets og Europa-Parlamentets direktiv om fremme af brugen af energi fra vedvarende kilder

- *orientering om fremskridt*
- *policy drøftelse*

3. Internationale energirelationer

- a. EU – OPEC
  - b. Energieffektivitet
  - c. Energifællesskabet
  - d. Andre initiativer
- *orientering fra formandskabet/Kommissionen.*

1. (a) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/54 EF om fælles regler for det indre marked for elektricitet

(revideret eldirektiv, 3. liberaliseringspakke).

KOM (2007)528 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af eldirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det Europæiske Råd udtrykte i marts 2007 sin støtte hertil og udstak retningslinjer for arbejdet, herunder om effektiv adskillelse.

Det vigtigste og mest kontroversielle spørgsmål i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en "Independent System Operator" (ISO). Der er fortsat langt til enighed mellem landene efter at spørgsmålet har været drøftet på Rådsmøderne den 3. december 2007 og den 28. februar 2008.

Den danske regering er generelt positiv indstillet over for Kommissionens 3. liberaliseringspakke, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse. Man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Hidtil har man fra dansk side modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gælder også et nyt alternativt kompromisforslag (3. option) om adskillelse af TSO'en fra kommercielle aktiviteter, som blev fremlagt af otte lande, anført af Tyskland og Frankrig, i januar 2008.

Formandskabet har i samarbejde med Kommissionen netop fremlagt en kompromistekst. Forslaget anerkender den af Tyskland og Frankrig foreslåede 3. option, idet der dog på flere punkter er tale om en væsentlig opstramning.

1. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 28. september 2007.

Forslaget til revideret eldirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye el-direktiv erstatter det

oprindelige direktiv fra 1996 og ændrer el-direktivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet ændringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i el-direktivet også ændringer af gas-direktivet, ændringer af de gældende forordninger om grænseoverskridende el- henholdsvis gashandel samt forslag til en forordning om et energitilsyns-agentur på fællesskabsniveau.

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende eldirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelands selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.
- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.

Formålet med det indre marked for el, som siden 1999 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningssikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa"¹, at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvriddning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnetene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssig adskillelse, som indgår i det eksisterende eldirektiv, mod hensigten, fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopolselskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelserne, til gavn for konkurrencen og forsyningssikkerheden på langt sigt.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.

---

¹ KOM(2007)

- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen forslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitament til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretlig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at diskriminere mod konkurrenter, f.eks. ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den iboende interessekonflikt og forsyningsikkerheden. Da ejendomsretlig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at selskaberne omstruktureres, indrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektiv indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

For at sikre lige konkurrencevilkår på det indre marked for energi indebærer forslaget ligeledes, at forsynings- og produktionsselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber. Det foreliggende forslag kræver således, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelsesklausuler, der skal sikre, at selskaber fra

tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse som EU-selskaber. Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Forslaget indeholder specifikke regler for, hvad en regulator har af opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og med et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslaget bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med eget budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen foreslår en styrkelse af alle kunders rettigheder. Således lægger direktivforslaget op til at energiselskaberne hver måned skal oplyse forbrugerne om deres elforbrug og udgiften ved månedens elforbrug.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende el-direktiv er implementeret i den danske elforsyningslov. De foreslåede ændringer i el-direktivet vil også skulle implementeres i elforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser vurderes allerede at være opfyldt gennem Lov om Energinet Danmark, hvor systemansvaret og det overordnede transmissionsselskab blev overdraget til det statslige selskab Energinet.dk. Der kan dog blive tale om mindre justeringer i loven.

Regulatoren (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om

Energitilsynet i elforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk Olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

I det følgende resumeres de afgivne høringssvar:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i elproduktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringssvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (unbundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netjerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net, samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarmesektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nødvendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for alene at godkende tariferingsmetoden og ikke de konkrete tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Diverse

Det er en prioritet for Vindmølleindustrien, at de forskellige energiteknologier inddrages i arbejdet med at udarbejde standarder for nettilslutning, med det formål at sikre lige vilkår for alle teknologier på markedet.

Energinet.dk støtter tankerne om, at flaskehalsindtægter øremærkes til at sikre kapacitet og til investeringer i øget kapacitet eller i ny infrastruktur. Også Energitilsynet støtter modellen, men påpeger, at der kan være situationer, hvor der opstår flaskehalsindtægter samtidig med, at der ikke findes et samfundsøkonomisk potentiale for yderligere netudbygning. I så fald bør det være muligt at bruge provenuet til nedsættelse af nettarriffen.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningssikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicitte fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen blev drøftet i Klima- og Energipolitisk specialudvalg den 15. maj 2008.

Landbrugsrådet fremhævede vigtigheden af ensartede krav til tilsyn for hele EU-27.

OVE fik bekræftet, at tilsynsmyndighedens opgaver vedr. fremme af ”low carbon technologies” nu var taget ud af pakken.

Greenpeace støttede bestræbelserne for at vedtage fuld ejermæssig adskillelse på transmissionsniveau. Desuden støttedes etableringen af en europæisk tilsynsmyndighed med de fornødne beføjelser, ved siden af effektive og uafhængige nationale tilsynsmyndigheder. Endelig støttede Greenpeace, at der etableredes effektive regler for moderniseringen af nettene og for tilslutning af vedvarende energianlæg, herunder at nettilslutning af fx offshore vindmølleparker burde betales over tariffene.

4. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Generelt

Det slovenske formandskab har fokuseret forhandlingerne om den 3. liberaliseringspakke på elmarkedet, herunder eldirektivet og forordningen om grænseoverskridende elhandel samt på forordningen om etagentur for samarbejde mellem de nationale regulatorer. Den følgende

fremstilling beskriver den samlede status for disse tre forslag. Med hensyn til forslagene til det reviderede gasdirektiv og forordningen for grænseoverskridende handel med gas har der kun været få drøftelser. Det er forventningen, at de fremskridt, der er gjort mht. eldirektivet og forordningen for grænseoverskridende handel med el, uden vanskeligheder vil kunne overføres til de helt parallelle bestemmelser i gasdirektivet og gasforordningen.

Der er generelt en bred opbakning til liberaliseringspakkens målsætninger om at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. En gruppe på 8 lande, anført af Tyskland og Frankrig, er dog afvisende over for den foreslåede fremgangsmåde. Det gælder især med hensyn til kravet om strukturelt at adskille transmissionsansvaret fra de vertikalt integrerede energivirksomheder. En større gruppe, anført af Holland, Storbritannien og Danmark, har taget mest positivt imod pakken, som den foreligger. Andre lande støtter ejermæssig adskillelse i elsektoren, men er mere forbeholdne for så vidt angår gassektoren.

Generelt har der i forhandlingerne udkrystalliseret sig fire hovedspørgsmål, nemlig (1) effektiv adskillelse, (2) bestemmelser om nationale tilsynsmyndigheder, (3) oprettelse af et EU-agentur og (4) en tredjelandsklausul der skal sikre, at effektiv adskillelse ikke undermineres i forbindelse med at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber potentielt vil opkøbe transmissionsnet i EU.

Det vigtigste og politisk mest kontroversielle er spørgsmålet om ejermæssig adskillelse, hvor der står to grupper over for hinanden med meget modsatte synspunkter.

Modstanderne af ejermæssig adskillelse fører en meget hård, og indtil videre kompromisløs linje i forhandlingerne og afviser såvel ejermæssig adskillelse som ISO'en. Modstandergruppen mener, at ejermæssig unbundling vil ødelægge de synergier, der ligger i at være ét selskab, og at det vil underminere selskabernes mulighed for at klare sig i konkurrencen i forhold til andre store energiselskaber uden for EU. Modstander-gruppen stiller desuden grundlæggende spørgsmålstejn ved, om erfaringerne i lande med ejermæssig adskillelse har været positive.

Det er dog også bemærkelsesværdigt, at en relativ stor gruppe af lande ønsker ejermæssig adskillelse, og at nogle af disse lande også vil kunne leve med ISO'en. Flere små lande som synes mest optaget af at opnå undtagelse fra kravet om ejermæssig adskillelse for små, isolerede markeder.

Tredje option (Effective and Efficient Unbundling)

Modstanderne af ejermæssig adskillelse og ISO'en, ført an af Frankrig og Tyskland, fremlagde i januar 2008 et forslag til en alternativ løsning af kravet om effektiv adskillelse, den såkaldte EEU (Effective and Efficient Unbundling). Regelsættet bygger på krav om regnskabsmæssig, ledelsesmæssig og fysisk adskillelse (kinesiske mure) og styrket kontrol af TSO'en af den nationale regulator, frem for en egentlig ejermæssig adskillelse. TSO'en kan fortsat være en juridisk enhed inden for det integrerede selskab. Forslagsstillerne mener, at øget regulering og overvågning vil være tilstrækkeligt til at sikre, at TSO'en optræder neutralt.

Forslaget blev mødt med kritik - også fra Kommissionen. Kritikken går overordnet på, at EEU'en ikke føjer afgørende nyt til de allerede eksisterende krav om regnskabs- og ledelsesmæssig adskillelse i den 2. liberaliseringspakke. For Kommissionen ligner den foreslåede model derfor blot en god implementering af 2. liberaliseringspakke, men er endda ifølge

Kommissionen et tilbageskridt på nogle områder. Kommissionen fandt ikke, at forslaget lever op til Det Europæiske Råds konklusioner om, at der er behov en effektiv adskillelse af forsyning og produktion fra transmissionsaktiviteter, og Parlamentets betænkning om, at ejermæssig adskillelse er det mest effektive instrument til dette formål.

Kommissionen har dog samtidig anlagt en forhandlingsvillig linje og givet udtryk for, at den er indstillet på at bidrage til et kompromis på grundlag af EEU-optionen. Kompromiset baseret på tankegangen i EEU-løsningen går også under betegnelsen "3. option". Det var dog et krav fra Kommissionen, at der skulle ske opstramninger af modellen, før den lever op til mandatet fra 2007-forårstopmødet om at sikre effektiv adskillelse.

Det slovenske formandskab har i samarbejde med Kommissionen fremlagt en kompromistekst den 14. maj 2008. Forslaget bygger på det non-paper, Kommissionen fremlagde i forbindelse med energirådsmødet den 28. februar 2008, og som indeholdt krav til den 3. option, foreslået af 8 lande, anført af Tyskland og Frankrig. Forslaget stiller ikke krav om *ejermæssig* adskillelse, men er en opstramning af de gældende funktionelle og selskabsmæssige adskillelseskrav, herunder skærpede krav til indflydelsen mellem TSO'en og det integrerede selskab samt til udpegning af medlemmer i TSO'ens bestyrelse. Desuden indeholder forslaget øgede tilsynsbeføjelser i forhold til de øvrige optioner samt skærpede sanktionsbestemmelser, herunder mulighed for at pålægge såvel TSO'en som moderselskabet bøder på op til 10 % af TSO'ens omsætning. Forslaget er ikke udformet som en tidsmæssigt begrænset undtagelse, men indeholder en revisionsbestemmelse, hvor Kommissionen forpligtes til at evaluere den 3. option efter 5 år.

Det er vurderingen, at forslaget kan rummes inden for det mandat, regeringen fik ved mødet i Europaudvalget den 22. februar, forud for rådsmødet den 28. februar 2008.

Forordningen om grænseoverskridende elhandel

I forhandlingerne om forordningen om grænseoverskridende elhandel, der indeholder regler for TSO-samarbejde og ændrede regler for anvendelse af flaskehalsindtægter, er der delte synspunkter. Uenigheden går på, hvor stor indflydelse TSO-samarbejdet (ENTSO) skal have på udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser. Nogle lande finder, at Agenturet skal have mere indflydelse og at ENTSO alene skal have en vejledende rolle. Ligeledes er der uenighed om anvendelsen af flaskehalsindtægter. I Kommissionens oprindelige forslag skulle flaskehalsindtægterne fortrinsvis anvendes til forstærkning af transmissionsnettet. Men flere lande ønsker, at de også skal kunne anvendes til nedbringelse af de nationale transmissionstariffer. Det er dog forventningen, at der vil kunne nås et kompromis på disse udeståender.

EU-agentur

Der er generelt bred opbakning til forordningen om oprettelse af et EU-agentur til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. Nogle lande er dog skeptiske over for agenturets beføjelser i relation til de nationale regulatorer og transmissionssystemoperatørerne. Enkelte lande har udtrykt sig decideret kritisk over for agenturet og mener, at agenturet kun bør være rådgivende og ikke have beføjelse til at træffe bindende beslutninger. Andre lande finder modsat, at agenturet bør have en langt stærkere rolle - især en styrket overvågningsrolle i forhold til transmissionssystemoperatørerne. Den endelige opgaveportefølje og i hvilket omfang agenturet kan træffe bindende beslutninger, må først forventes at blive endelig fastlagt, når

medlemsstaterne kender rækkevidden af de forslåede ændringer i el- og gasdirektiverne, herunder særligt hvor restriktiv en adskillelse der kommer til at gælde for de transmissionssystemansvarlige fra kommercielle aktiviteter. Resultatet her vil have en afgørende rolle i forhold til, hvorvidt agenturet bør have en styrket overvågningsrolle i forhold til transmissions-systemoperatørerne. Det er dog forventningen, at der kan opnås enighed om at etablere et EU agentur.

Bestemmelser vedrørende investeringer fra tredjelande er også et politisk vigtigt element i pakken, især for nogle af de nye østeuropæiske medlemslande. Bestemmelsen er formentlig et nødvendigt element i en mulig løsning, som kan bane vejen for betydelig støtte til ejermæssig adskillelse, men rejser også principielle spørgsmål om frihandel, protektionisme og mulig afsmittende effekt på andre områder. Kommissionens juridiske tjeneste har redegjort for at bestemmelsen er i fuld overensstemmelse med WTO-reglerne og EU's øvrige traktatforpligtelser.

Mest fremskridt i forhandlingerne er der i direktivforslagets del om de nationale tilsynsmyndigheders rolle. Her står medlemsstaterne mindre splittet og synes enige i, at Kommissionen på nogle områder er gået for vidt og har givet regulatorerne en for bred og for politisk opgaveportefølje.

Tempoet i beslutningsprocessen

I lyset af det kommende Europa-Parlamentsvalg i 2009 og efterfølgende udskiftning af Kommissionen spiller tidsfaktoren en vigtig rolle. Kommissionen synes at være meget opsat på at nå et kompromis om liberaliseringspakken under det slovenske formandskab med henblik på at "lukke" denne sag nu, så man kan koncentrere kræfterne om klima- og energipakken. Kommissionen har ladet forstå, at såfremt der ikke findes et kompromis på rådsmødet den 6. juni 2008 er der en stor risiko for, at den vil være presset til at lade hele 3. liberaliseringspakke falde i denne omgang.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet overfor Kommissionens 3. liberaliseringspakke, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen er enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæiske el-marked, herunder især en mere effektiv adskillelse.

Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse, og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Hidtil har man fra dansk side modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Danmark har arbejdet tæt sammen med de øvrige otte ligesindede lande om at fastholde Kommissionens fortolkning af Det Europæiske Råds mandat fra foråret 2007 om "effektiv adskillelse af forsynings- og produktionsaktiviteter fra operationer på nettet (unbundling) baseret på netoperationssystemer", som blev bekræftet på Det Europæiske Råds møde i marts 2008.

Formandskabets og Kommissionens forslag er en model med øget kontrol af TSO'en via stærkere regulering. Selv om den ikke griber fat om det helt grundlæggende problem, nemlig

at den strukturelle ejermæssige interessekonflikt fortsat består, er der dog tale om en klar forbedring i forhold til det tysk/franske forslag.

Kommissionens antydning af, at den samlede pakke må opgives, såfremt der ikke opnås et kompromis nu, må tages for pålydende. Desuden vil det realistisk set formentlig heller ikke ændre på forhandlingssituationen at medlemsstaterne fik yderligere nogle måneder, som er den håndterbare deadline for at finde et kompromis inden Parlamentet går på valg. Hertil kommer, at det i givet fald vil skulle ske under fransk formandskab. Der er ikke på noget tidspunkt siden 3. liberaliseringspakkens fremlæggelse registreret vilje hos modstanderne af ejermæssig adskillelse til at bøje af. Tværtimod kan det synes som om, at Frankrig og Tyskland er mere interesseret i, at pakken falder.

Opgiver Kommissionen pakken, vil en række andre tiltag i pakken, der har til formål at styrke og effektivisere energimarkedene, tillige måtte undværes, i det mindste i en årrække. Det gælder særligt harmoniserede regler til styrkelse af de nationale regulatorer, et fælles EU-agentur, der skal føre tilsyn med og fremme den grænseoverskridende handel, et formaliseret TSO samarbejde, der bl.a. tvinger TSO'erne til at følge fælles beslutninger, etc. Disse tiltag er påtrængende og vil medvirke til at fremme konkurrencen i en positiv retning. Dertil kommer, at det fremlagte forslag om funktionel og selskabsmæssig adskillelse mellem TSO'en og det vertikalt integrerede selskab alt andet lige er en skærpelse af de i dag gældende regler i el- og gasdirektivet.

Endelig skal signalværdien til selskaberne om, at TSO'erne i langt højere grad skal arbejde og fungere uafhængigt af moderselskabet, ikke underkendes. Det vurderes, at det reelt må forventes at medføre, at selskaberne langsomt vil indrette og forberede sig på, at systemoperatørrollen med tiden vil skulle udskilles helt i et eget selskab. Kommissionens konkurrencetjenestegren har også gennem sin seneste rejste sag mod E.ON Netz i Tyskland markeret, at den ikke vil acceptere konkurrenceforvridende adfærdsmønstre og er parat til at pålægge selskaberne store bøder.

Med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed (regulatoren) har Danmark været betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man fandt for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning. Det er centrale energipolitiske opgaver, som bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet. Den forhandlede tekst, som foreligger i udkast, lever op til dette hensyn, og volder derfor som sådan ikke Danmark problemer.

Danmark kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

Fra dansk side kan man overordnet også støtte formandskabet seneste kompromisudkast til forordningen om grænseoverskridende elhandel, der indeholder en balanceret arbejdsfordeling mellem ENTSO (TSO-samarbejdet) og EU-agenturet om udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for driften af transmissionsnettet over landegrænser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber udøver markedsmagt, er man fra dansk side principielt enig i, at de skærpede regler om ejermæssig adskillelse eller ISO mellem produktion, distribution og transmission – også skal gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur. Kommissionens forslag i den 3. liberaliseringspakke er desuden på linje med de foreløbige horisontale overvejelser, som der er blevet foretaget tværministerielt for så vidt angår beskyttelse mod investeringsfonde fra tredjelande og deres strategiske opkøb i EU.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene er problemstillingen ikke aktuel i Danmark. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye østeuropæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter, at de adskilte transmissionsoperatører kan blive mål for opkøb af vertikalt integrerede udenlandske energiselskaber og dermed potentielt bringe de pågældende landes forsynings-sikkerhed i fare og udsætte landene for politisk pression.

En velfungerende tredjelandebestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtager med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes i relation til specifikke sektor-aktiver, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelandes investeringer i EU.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget har statsfinansielle konsekvenser som følge af merudgifter til øget tilsyn, svarende til 1,6 mio. kr. pr. år (4 årsværk), som dog fuldt ud gebyrfinansieres. Forslaget har ingen konsekvenser for EU's budget. Forslaget vurderes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere omkostningseffektivt elmarked. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold. Forslaget medfører ingen nævneværdige administrative konsekvenser for erhvervslivet og skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO2 kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsynings-sikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Udvalget for Industri, Energi og Forskning (ITRE) vedtog med et spinkelt flertal den 6.5.2008 sin udtalelse, der alene anerkender ejermæssig adskillelse uden alternativer, det være sig ISO'en eller den 3. option. Det er ikke givet at dette flertal kan fastholdes under plenarafstemningen. Parlamentet har fastsat sin plenar-behandling af pakken til den 17. juni 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt for Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet umiddelbart efter folketingsvalget den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007. Sagen blev den forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. februar 2008 med henblik på forhandlingsoplæg.

1. (b) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om ændring af direktiv 2003/55 EF om fælles regler for det indre marked for naturgas

(revideret gasdirektiv, 3. liberaliseringspakke).

KOM(2007)529 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af gasdirektivet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 "En energipolitik for Europa", at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Det Europæiske Råd udtrykte i marts 2007 sin støtte hertil og udstak retningslinjer for arbejdet, herunder om effektiv adskillelse.

De fleste af bestemmelserne er identiske med eldirektivets bestemmelser, hvorfor formandskabet har fokuseret på at forhandle eldirektivet. Det er forventningen, at når der er opnået enighed om eldirektivet vil det være forholdsvist enkelt at nå enighed om gasdirektivet. Det bør dog nævnes, at enkelte lande modsætter sig eller er skeptiske over for ejermæssig adskillelse på gasområdet, mens de tilslutter sig princippet for el-området.

Det vigtigste og klart mest kontroversielle spørgsmål i det reviderede direktiv er kravet om effektiv adskillelse i form af ejermæssig adskillelse, eller – som en undtagelse – oprettelse af en

systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, også kaldet en ISO (Independent System Operator. Der er fortsat er langt til enighed mellem landene efter at spørgsmålet har været drøftet på Rådsmøderne den 3. december 2007 og den 28. februar 2008.

Den danske regering er generelt positiv indstillet over for Kommissionens 3. liberaliseringspakke, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse. Man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Hidtil har man fra dansk side modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Det gælder også et nyt alternativt kompromisforslag (3. option) om adskillelse af TSO'en fra kommercielle aktiviteter, som blev fremlagt af otte lande, anført af Tyskland og Frankrig, i januar 2008.

Formandskabet har i samarbejde med Kommissionen netop fremlagt en kompromistekst. Forslaget anerkender den af Tyskland og Frankrig foreslåede 3. option, idet der dog på flere punkter er tale om en væsentlig opstramning.

1. Direktivforslagets formål og indhold

Kommissionens forslag blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 47, stk. 2, artikel 55 og artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

Forslaget til revideret gasdirektiv er tænkt som en styrkelse af de eksisterende regler for det indre marked for energi. Af forslaget fremgår blandt andet, at det nye gasdirektiv erstatter det oprindelige direktiv fra 1998 og ændrer gasdirektivet fra 2003. Forslaget er led i en samlet ændringspakke på el- og gasområdet til opfølgning på den første liberaliseringspakke (1996 & 1998) og den anden pakke (2003). Pakken indeholder udover ændringer i gasdirektivet også ændringer af eldirektivet, ændringer af forordninger om grænseoverskridende el- henholdsvis gashandel samt forslag til en ny forordning om et EU energitilsyns-agentur på fællesskabsniveau.

Kommissionens forslag lægger ikke op til en radikal ændring af bestemmelserne i det gældende gasdirektiv og afspejler det danske EU indspil til Kommissionen fra den 12. oktober 2006.

Forslagets hovedelementer er:

- Krav om udpegning af transmissionssystemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser (via ejermæssig adskillelse eller i form af en tæt reguleret uafhængig systemoperatør, kaldet en "ISO").
- Krav om selskabsmæssig og funktionel adskillelse af gaslagre fra produktion, handel og distribution
- Indføjelser af klausuler til beskyttelse af energisektoren mod at tredjelands selskaber kan omgå reglerne for ejermæssig adskillelse og misbruge ejerskab i infrastrukturen.

- Styrkelse af de nationale energitilsyns beføjelser.
- Reviderede regler om mulighed for undtagelse fra direktivets regler om ejermæssig adskillelse, tredjepartsadgang og regulatorisk kontrol med priser og vilkår i forbindelse med ny infrastruktur.

Formålet med det indre marked for gas, som siden 2000 gradvist har taget form i Fællesskabet, er at stille reelle valgmuligheder til rådighed for alle forbrugere i EU, privatpersoner som erhvervsdrivende, åbne nye forretningsmuligheder og fremme handlen over grænserne, så der derved kan opnås effektiviseringsgevinster, konkurrencedygtige priser, højere servicestandard og øget forsyningssikkerhed og bæredygtighed.

Kommissionen påpegede i sin Meddelelse fra 10. januar 2007 ”En energipolitik for Europa”², at de nuværende fælles regler og foranstaltninger ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes.

Kommissionen vurderede på denne baggrund, at der er behov for en revision og styrkelse af de eksisterende fælles regler. Markedet lider blandt andet under for høje priser og konkurrenceforvridning, hvilket blandt andet skyldes, at der er for lille kapacitet i el- og gasnettene og for få investeringer i grænseoverskridende infrastruktur samt fortsat strukturelle barrierer i markedet, der hindrer nye selskabers adgang. Særligt retter Kommissionen opmærksomheden på:

- at det har vist sig, at det krav om selskabsmæssig adskillelse, som indgår i det eksisterende gasdirektiv, mod hensigten fortsat tillader vertikalt integrerede energiproducenter at udøve kontrol over transmissionsnettet. Direktivet har dermed ikke vist sig tilstrækkeligt til at kunne fjerne adgangsbarrierer for andre selskaber.
- at vertikalt integrerede monopolselskaber ikke har tilstrækkeligt incitament til at udbygge infrastrukturen, herunder udlandsforbindelse, til gavn for konkurrencen og forsyningssikkerheden på lang sigt.
- at der er behov for, at de systemansvarlige operatører (TSO'er) samarbejder tættere på europæisk plan for at skabe rammerne for en bedre grænseoverskridende markedsfunktionalitet.
- at de nationale energitilsyns kompetencer skal styrkes, og at hensynet til den grænseoverskridende handel skal styrkes gennem oprettelsen af et europæisk agentur for samarbejde mellem de nationale energitilsyn (regulatorer).

Kommissionen foreslår på denne baggrund, at der oprettes systemoperatører, der er uafhængige af forsynings- og produktionsinteresser. Uden effektiv adskillelse mellem nettene på den ene side og produktions- og forsyningsvirksomhed på den anden er der risiko for forskelsbehandling hvad angår netdriften, samtidig med at der ikke er det fornødne incitament for vertikalt integrerede virksomheder til at investere tilstrækkeligt i infrastrukturen.

De nuværende regler om selskabsretlig og funktionel adskillelse har endnu ikke ført til effektiv adskillelse for transmissionssystemoperatørernes vedkommende. Virkelig effektiv adskillelse kan kun sikres ved at fjerne de vertikalt integrerede selskabers iboende interesse i at dis-

---

² KOM(2007)1

kriminere mod konkurrenter, f.eks. ved at vanskeliggøre netadgang og undlade at minimere flaskehalse i transmissionsnettene.

Ejendomsretlig adskillelse, der indebærer, at netejeren udpeges som netoperatør og er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser, er den mest effektive udvej til at løse den ibrørende interessekonflikt og forsyningsikkerheden. Da ejendomsretlig adskillelse i nogle tilfælde kræver, at selskaberne omstruktureres, inddrømmes medlemsstaterne ekstra tid til at gennemføre de relevante bestemmelser.

Kommissionen foreslår desuden, at når det selskab, der ejer et transmissionssystem, indgår i et vertikalt integreret selskab, bør medlemsstaterne have mulighed for at vælge mellem ejendomsretlig adskillelse og – som en undtagelse – oprettelse af en systemoperatør, der er uafhængig af forsynings- og produktionsinteresser. Denne mulighed, der er en afvigelse fra grundprincippet om ejendomsretlig adskillelse, kaldes en ”uafhængig systemoperatør” (ISO = Independent System Operator). På den måde får vertikalt integrerede selskaber mulighed for at bevare ejendomsretten til deres netanlæg. Til gengæld er det en forudsætning, at selve driften af transmissionsnettet ledes af en uafhængig systemoperatør dvs. en virksomhed eller enhed, der er helt adskilt fra det vertikalt integrerede selskab. For at løsningen med en ”uafhængig systemoperatør” bliver fuldt ud effektivt indeholder direktivet specifikke tillægsregler.

Den uafhængige systemoperatør varetager alle netoperatørernes opgaver og har en forpligtelse til at sikre, at de fornødne investeringer i infrastrukturen gennemføres. Det vertikalt integrerede selskabs rolle i forhold til den uafhængige operatør kan bedst betegnes som en ”silent investor”, som uden at kunne øve indflydelse på driften alene modtager afkastet af aktiverne. Det vertikalt integrerede selskab kan således ikke udpege medlemmer af bestyrelsen eller blokere for investeringsbeslutninger mv.

Med hensyn til lagerselskaber foreslår Kommissionen, at lagerselskaberne som minimum adskilles selskabsmæssigt og funktionelt fra gasproduktion, -distribution og -forsyning. Ved funktionel adskillelse forstås blandt andet, at ledelsen af lageraktiviteten ikke direkte eller indirekte må have ansvaret for den daglige drift af produktions-, distributions- og forsyningsaktiviteter.

Det foreliggende forslag kræver, at transmissionssystemoperatørerne adskilles effektivt fra forsynings- og produktionsvirksomhed, ikke kun på nationalt plan, men i hele EU. Det betyder specifikt, at forsynings- og produktionselskaber, der arbejder et sted i EU, ikke må eje eller drive et transmissionssystem i nogen medlemsstat. Det krav gælder i lige grad for EU- og ikke EU-selskaber.

Kommissionen foreslår samtidig supplerende beskyttelsesforanstaltninger over for indflydelse fra tredjelande. Lovpakken indeholder beskyttelseskláusuler, der skal sikre, at selskaber fra tredjelande, som ønsker at erhverve en betydelig interesse i eller ligefrem kontrol over et transmissionsnet i EU, påviseligt og utvetydigt skal opfylde de samme krav om adskillelse, som EU-selskaber. De nationale regulerende tilsynsmyndigheder (regulator) tildeles beføjelser til gennem en certificeringsordning at afvise transmissionssystemoperatører, som ikke overholder reglerne om ejendomsretlig adskillelse.

Kommissionen kan gribe ind, hvis en køber ikke kan påvise sin både direkte og indirekte uafhængighed af forsynings- og produktionsvirksomhed. Kommissionen foreslår en bestemmelse om, at personer og selskaber fra tredjelande ikke må erhverve kontrollen med et transmissionssystem eller en transmissionssystemoperatør i Fællesskabet, medmindre det tillades i en aftale mellem EU og det pågældende tredjeland.

Endvidere indeholder Kommissionens forslag yderligere tiltag til øget harmonisering af de nationale regulatorers beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed. De gældende bestemmelser indeholder krav om, at medlemsstaterne skal udpege regulerende myndigheder med nærmere bestemte beføjelser. I mange tilfælde viser erfaringerne imidlertid, at reguleringens effektivitet ofte hæmmes af, at regulatorerne ikke er tilstrækkelig uafhængige af regeringen og ikke har tilstrækkelige beføjelser og handlemuligheder.

Kommissionens forslag indeholder derfor skærpede regler for regulatorernes opgaver og kompetencer. Regulatoren skal sikre og føre tilsyn med overholdelsen af gældende markedsregler i direktiver og forordninger. Der stilles krav om, at regulatoren samarbejder med andre regulatorer og med et kommende nyt EU-agentur for samarbejde mellem regulatorer. Fremover må der kun være én regulator i hvert medlemsland.

Det følger af forslaget bestemmelser, at regulatoren skal fungere som en selvstændig juridisk enhed med selvstændigt budget, som funktionelt skal være adskilt fra enhver anden offentlig eller privat enhed. Regulatorens ledelse såvel som medarbejderstab skal fungere uafhængigt og må ikke være undergivet instruktionsbeføjelse fra regeringen eller andre myndigheder.

Endelig skal det nævnes, at Kommissionen for at styrke alle kunders rettigheder foreslår, at energiselskaberne hver måned oplyser forbrugerne om forbrug og pris.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser herfor

Det gældende gasdirektiv er implementeret i den danske naturgasforsyningslov. De foreslåede ændringer i gasdirektivet vil også skulle implementeres i naturgasforsyningsloven.

Kravet om ejermæssig adskillelse af transmissionssystemoperatøren fra forsynings- og produktionsinteresser er i praksis gennemført i Danmark, da Energinet.dk, der p.t. er den eneste transmissionssystemoperatør, er uafhængig af produktion og handel og er forpligtet til at være det i henhold til Lov om Energinet Danmark. Der skal dog i naturgasforsyningsloven fastsættes bestemmelser om den ejermæssige adskillelse med henblik på at sikre, at eventuelle andre transmissionssystemoperatører, der måtte dukke op i Danmark, også kommer til at leve op til adskillelseskravet.

Regulatorens (Energitilsynet) er i dag reguleret i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. Det må påregnes, at Kommissionens forslag om yderligere tiltag til harmonisering af de nationale energimyndigheders beføjelser og styrkelse af deres uafhængighed vil føre til ændringer i reglerne om Energitilsynet i elforsyningsloven og naturgasforsyningsloven. De skærpede krav til regulatorens uafhængighed kan muligvis indebære ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Energistyrelsen har modtaget høringssvar fra følgende:

Advokatrådet, CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Fjernvarme, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Selskabsstyrelsen, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, Landbrugsraadet, LO, Mærsk Olie & Gas, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Rambøll og Vindmølleindustrien.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene er forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukaritisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes, at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

OVE finder det vigtigt, at el- og gasdirektiverne sikrer, at vedvarende energi bliver prioriteret i el- og gasnettene, at muligheden for at fremme vedvarende energi via PSO-betalinger fastholdes, at "low carbon technologies" defineres således, at man ikke fremmer atomkraft og

storskala vandkraft, samt at det ikke overlades til markedet at afgøre valget af energikilder i elproduktionen, idet det bør være op til de enkelte landes energipolitik.

Advokatrådet finder det uden for rådets formål at vurdere det politiske og økonomiske indhold i liberaliseringspakken. Advokatrådet har således alene afgivet et høringssvar af mere lovteknisk karakter.

Adskillelse (unbundling)

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Energitilsynet, HTS, Landbrugsraadet, LO, OVE og Vindmølleindustrien ser helst en fuld ejermæssig adskillelse af transmissionsvirksomhed fra handel og produktion.

Energinet.dk mener dog også, at en ISO-model kan have positive konsekvenser for udvikling af konkurrence og investeringer forudsat, modellen ikke udvandes i forhold til Kommissionens forslag, mens Energitilsynet især er skeptiske overfor ISO-modellen i forhold til, hvordan det sikres, at netejerne foretager de nødvendige investeringer, når systemansvaret er adskilt fra ejeren.

Vindmølleindustrien mener, at ISO-modellen skal underlægges klare mål og kontrolmekanismer, herunder at ISO'erne pålægges ansvar for at udbygge og udvikle eksisterende net, samt at det er positivt, at Kommissionen får kompetence til at uddelegere klare opgaver til TSO'erne.

Energitilsynet og HTS støtter Kommissionens forslag til regler, der skal stramme op på adskillelsen mellem distribution og handel, mens Dansk Energi ikke kan gå ind for de skærpede krav, der lægges op til.

Nationale regulerende myndigheder

Generelt støtter CO-Industri, Dansk Erhverv, Energitilsynet, HTS og Landbrugsraadet Kommissionens forslag til styrkelse af nationale energitilsyns uafhængighed og kompetencer.

Energitilsynet bemærker dog, at disse myndigheder bør kunne varetage andre opgaver end dem, der følger af direktivet. Som et eksempel nævnes Energitilsynets tilsyn med fjernvarmesektoren. Endvidere påpeger Energitilsynet, at hvis konsekvensen af forslaget er, at Energitilsynets opgaveportefølje øges, vil det være nødvendigt at tilsynets sekretariat tilføres de nødvendige ressourcer. Sigtet med mål om fremme af energieffektivitet mv. bør alene være at fremme disse mål gennem tilrettelæggelsen af de markedsmæssige rammer. Energitilsynet mener videre, at det er uheldigt, at muligheden for ex-post regulering af tariffer foreslås fjernet, og at det er unødigt restriktivt, at ledelsen af nationale reguleringsmyndigheder alene udpeges for en periode på mindst fem år uden mulighed for forlængelse.

Dansk Industri finder det centralt, at der skabes ensartede regler for tilsynsmulighedernes beføjelser i de enkelte lande med henblik på at skabe lige konkurrencevilkår.

Dansk Energi er skeptisk overfor flere af de udvidede beføjelser til de nationale regulatorer.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godt gjort, at der kan være behov særregler vedrørende adgang til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udset til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gaslagre

Landbrugsraadet finder det vigtigt, at gaslagre bliver adskilt fra produktionsinteresser og mener ikke, at Kommissionens forslag er tilstrækkeligt på dette område.

Diverse

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

HNG/Midt-Nord finder forslag om, at der kan foretages leverandørskift på et hvilket som helst tidspunkt, samt at forbrugerne hver måned skal informeres om deres gasforbrug og dermed forbundne omkostninger, økonomisk bebyrdende for selskaberne, og dermed i sidste ende for forbrugerne. Efter HNG/Midt-Nords opfattelse er der i dag et hensigtsmæssigt og velfungerende system for skift af gasleverandør og fakturering. Forslaget bør derfor revideres i overensstemmelse hermed eller helt bortfalde. Dansk Energi støtter synspunktet for så vidt angår information om gasforbrug, og Energitilsynet finder det uhensigtsmæssigt med lovgivning på et sådant detaljeringsniveau.

HNG/Midt-Nord udtrykker bekymring over forslaget om, at der kan vedtages nærmere retningslinier for implementeringen af gasdirektivets artikel 3. Især udtrykkes bekymring for, at der fastsættes regler, der indebærer, at gasselskaberne tvinges til at håndtere sårbare forbrugere f.eks. ved at skulle fastsætte særlige sociale tariffer.

LO mener, at det er nødvendigt at styrke solidariteten mellem EU-landene yderligere for at sikre den fremtidige energiforsyning. Også Dansk Energi vurderer, at det principielt kan være en fordel, men det afhænger af den konkrete udmøntning.

Dansk Erhverv støtter Kommissionens forslag om at styrke reglerne for forsyningssikkerhed.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicitte fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen blev drøftet i Klima- og Energipolitisk specialudvalg den 15. maj 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

4. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det slovenske formandskab har fokuseret forhandlingerne om den 3. liberaliseringspakke på elmarkedet, herunder eldirektivet og forordningen om grænseoverskridende elhandel samt på forordningen om etagentur for samarbejde mellem de nationale regulatorer. Med hensyn til forslagene til det reviderede gasdirektiv og forordningen for grænseoverskridende handel med gas har der kun været få drøftelser. De fremskridt, der er gjort mht. eldirektivet og forordningen for grænseoverskridende handel med el, vil uden vanskeligheder kunne overføres til de helt parallelle bestemmelser i gasdirektivet og gasforordningen. Der henvises derfor i øvrigt til den uddybende beskrivelse af forhandlingssituationen under delen om eldirektivet.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet over for de oprindelige forslag fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen, herunder det danske EU-indspil fra oktober 2006. Regeringen er enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen er desuden enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked, herunder især en mere effektiv adskillelse.

Fra dansk side foretrækker man ejermæssig adskillelse, og man anser den alternative mulighed for at vælge en ISO som den næstbedste løsning. Hidtil har man fra dansk side modarbejdet et forhandlingsresultat, der i væsentlig grad udvander de bestemmelser, der skal sikre ISO'ens uafhængighed af netejeren - det vertikalt integrerede selskab. Danmark har arbejdet tæt sammen med de øvrige otte ligesindede lande om at fastholde Kommissionens fortolkning af Det Europæiske Råds mandat fra foråret 2007 om "effektiv adskillelse af forsynings- og produktionsaktiviteter fra operationer på nettet (unbundling) baseret på netoperationssystemer", som blev bekræftet på Det Europæiske Råds møde i marts 2008.

Formandskabets og Kommissionens forslag er en model med øget kontrol af TSO'en via stærkere regulering. Selv om den ikke griber fat om det helt grundlæggende problem, nemlig at den strukturelle ejermæssige interessekonflikt fortsat består, er der dog tale om en klar forbedring i forhold til det tysk/franske forslag.

Kommissionens antydning af, at den samlede pakke må opgives, såfremt der ikke opnås et kompromis nu, må tages for pålydende. Desuden vil det realistisk set formentlig heller ikke ændre på forhandlingssituationen at medlemsstaterne fik yderligere nogle måneder, som er den håndterbare deadline for at finde et kompromis inden Parlamentet går på valg. Hertil kommer, at det i givet fald vil skulle ske under fransk formandskab. Der er ikke på noget tidspunkt siden 3. liberaliseringspakkens fremlæggelse registreret vilje hos modstanderne af ejermæssig adskillelse til at bøje af. Tværtimod kan det synes som om, at Frankrig og Tyskland er mere interesseret i, at pakken falder.

Opgiver Kommissionen pakken, vil en række andre tiltag i pakken, der har til formål at styrke og effektivisere energimarkederne, tillige måtte undværes, i det mindste i en årrække. Det gælder særligt harmoniserede regler til styrkelse af de nationale regulatorer, et fælles EU-agentur, der skal føre tilsyn med og fremme den grænseoverskridende handel, et formaliseret

TSO samarbejde, der bl.a. tvinger TSO'erne til at følge fælles beslutninger, etc. Disse tiltag er påtrængende og vil medvirke til at fremme konkurrencen i en positiv retning. Dertil kommer, at det fremlagte forslag om funktionel og selskabsmæssig adskillelse mellem TSO'en og det vertikalt integrerede selskab alt andet lige er en skærpelse af de i dag gældende regler i el- og gasdirektivet.

Endelig skal signalværdien til selskaberne om, at TSO'erne i langt højere grad skal arbejde og fungere uafhængigt af moderselskabet, ikke underkendes. Det vurderes, at det reelt må forventes at medføre, at selskaberne langsomt vil indrette og forberede sig på, at systemoperatørrollen med tiden vil skulle udskilles helt i et eget selskab. Kommissionens konkurrencetjenestegren har også gennem sin seneste rejste sag mod E.ON Netz i Tyskland markeret, at den ikke vil acceptere konkurrenceforvridende adfærdsmønstre og er parat til at pålægge selskaberne store bøder.

Med hensyn til bestemmelserne om den nationale tilsynsmyndighed, regulatoren, er Danmark betænkelig ved den foreslåede opgaveportefølje, som man finder for vidtgående. Regulatorerne bør ikke føre energipolitik, herunder tillægges ansvar for forsyningssikkerhed og netudbygning. Det er centrale energipolitiske opgaver, der bør varetages af (en) myndighed(er), der er underlagt den ansvarlige minister af hensyn til den parlamentariske kontrol. Regulatorerne bør alene tildeles beføjelser, der kan medvirke til at sikre og fremme konkurrence i markedet. Derimod betragter man det ikke som problematisk fra dansk side, hvis regulatorerne får til opgave at overvåge virkningerne af gennemførelsen af energipolitiske beslutninger om forsyningssikkerhed og netudbygning på udviklingen af konkurrencemarkedet.

Danmark kan støtte de skærpede krav til tilsynsmyndighedens uafhængighed af økonomiske og politiske interesser.

For at undgå at tredjelandes vertikalt integrerede selskaber udøver markedsmagt, er man fra dansk side principielt enig i, at de skærpede regler om ejermæssig adskillelse eller ISO mellem produktion, distribution og transmission – også skal gælde tredjelandes selskaber, der ønsker at investere i EU's transmissionsinfrastruktur. Kommissionens forslag i den 3. liberaliseringspakke er desuden på linje med de foreløbige horisontale overvejelser, som der er blevet foretaget tværministerielt for så vidt angår beskyttelse mod investeringsfonde fra tredjelande og deres strategiske opkøb i EU.

Med Energinet.dk som ejer af el- og gastransmissionsnettene er problemstillingen ikke aktuel i Danmark. Men fra dansk side er der forståelse for, at mulige strategiske opkøb har givet anledning til bekymring i en række andre medlemslande. Bekymringen har især i de nye østeuropæiske medlemslande ført til skepsis over for gennemførelse af ejermæssig adskillelse. Man frygter, at de adskilte transmissionsoperatører kan blive mål for opkøb af vertikalt integrerede udenlandske energiselskaber og dermed potentielt bringe de pågældende landes forsyningssikkerhed i fare og udsætte landene for politisk pression.

En velfungerende tredjelandebestemmelse, som kan yde beskyttelse mod strategiske overtager med sigte på at udøve markedsmagt, vil derfor kunne bidrage til større opslutning om ejermæssig adskillelse. Danmark lægger samtidig vægt på, at reglerne udformes i relation til specifikke sektor-aktiver, så de ikke får en generel protektionistisk effekt over for tredjelandes investeringer i EU.

Danmark støtter, at samarbejdet mellem transmissionsoperatørerne styrkes. Dog er det vigtigt, at et sådant samarbejde sker under forudsætning af, at der gennemføres en effektiv adskillelse, enten ejermæssig eller i kraft af en effektiv ISO. Et øget samarbejde mellem ineffektivt adskilte transmissionsoperatører risikerer at virke imod hensigten, fordi samarbejdet kan drejes i retning af karteldannelser, hvor varetagelse af de vertikalt integrerede ejeres interesser fremmes.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt naturgasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige naturgaspriser. Forslaget kan have visse administrative konsekvenser, særligt i form af ændringer i Energitilsynets administrative tilhørsforhold og i dets ressourcebehov. Forslaget skønnes ikke at have miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet, fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt fælles indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO₂ kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk naturgasmarked forudsætter et velfungerende indre europæiske naturgasmarked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Udvalget for Industri, Energi og Forskning (ITRE) vedtog med et spinkelt flertal den 6.5.2008 sin udtalelse, der alene anerkender ejermæssig adskillelse uden alternativer, det være sig ISO'en eller den 3. option. Det er ikke givet at dette flertal kan fastholdes under plenarafstemningen. Parlamentet har fastsat sin plenar-behandling af pakken til den 17. juni 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt for Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet umiddelbart efter folketingsvalget den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007. Sagen blev den forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. februar 2008 med henblik på forhandlingsoplæg.

1. (c) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et agentur for samarbejde mellem energimyndigheder 2007/0197 (COD).

KOM(2007)530 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om et agentur for samarbejde mellem energitilsynsmyndighederne er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Formålet er på fællesskabsplan at supplere de reguleringsopgaver, der varetages nationalt af de regulerende myndigheder i medfør af el- og gasdirektiverne, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats. Agenturet skal ses som en delvis institutionalisering af det frivillige samarbejde, der finder sted i "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)". Agenturets hovedopgave er at være et supplement på europæisk plan til de reguleringsopgaver, der varetages af de nationale myndigheder. Agenturet skal udgøre en samarbejdsramme for de nationale reguleringsmyndigheder, der giver mulighed for myndighedstilsyn med samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og for at træffe enkeltafgørelser om infrastruktur, der berører mere end én medlemsstats territorium.

Forslaget har været drøftet flere gange i energiarbejdsgruppen. Der er generelt bred opbakning til forordningen om oprettelse af et EU-agentur til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. De væsentligste udeståender vedrører spørgsmålet om Agenturets indflydelse og slagkraft, herunder Kommissionens rolle i Agenturet. Det er forventningen, at der kan opnås enighed herom, såfremt der opnås enighed om unbundlingskravene. Oprettelse af agenturet vurderes at medføre årlige merudgifter på EU's budget på ca. 6-7 mio. euro.

1. Forordningens formål og indhold

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 2. oktober 2007.

Der stilles forslag om at oprette et EU agentur for samarbejde mellem energimyndighederne, med det formål på fællesskabsplan at supplere de reguleringsopgaver, der varetages nationalt af de regulerende myndigheder, som er nævnt i artikel 22a i el-direktivet og artikel 24a i gasdirektivet, og om nødvendigt koordinere disse myndigheders indsats.

Kommissionen nedsatte i 2003 en uafhængig rådgivende gruppe for elektricitet og gas under betegnelsen "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)". ERGEG fik til opgave at fremme rådslagning, samordning og samarbejde mellem de regulerende myndigheder i medlemsstaterne og mellem disse myndigheder og Kommissionen med det formål at konsolidere det indre marked for elektricitet og naturgas. ERGEG blev sammensat af repræsentanter for de nationale regulerende myndigheder.

Kommissionen finder, at ERGEG de senere år har ydet et særdeles positivt bidrag til udviklingen af det indre marked for gas og elektricitet ved at udstede ikke-bindende retningslinjer og rette henstillinger og udtalelser til Kommissionen. Oprettelsen af ERGEG har dog ikke ført til virkelige fremskridt hen imod opstillingen af fælles standarder og fremgangsmåder, som er nødvendigt for at virkeliggøre handel på tværs af grænserne og udvikling af i første omgang regionale markeder og i sidste ende et europæisk energimarked.

Den stigende kompleksitet i el- og gassektoren og krydsfeltet mellem forskellige økonomiske interesser har vanskeliggjort den nuværende fremgangsmåde inden for ERGEG. Beslutningstagning i ERGEG kræver i praksis enighed blandt de 27 regulerende myndigheder og mere end 30 transmissionssystemoperatører. Denne procedure giver ikke tilfredsstillende resultater.

Denne situation har mundet ud i en række ikke-bindende regler og i bestræbelser på at nå til enighed om fælles fremgangsmåder gennem "gradvis konvergens". Disse tiltag har dog ikke ført til en effektiv evne til at træffe de nu nødvendige afgørelser i vanskelige spørgsmål.

De tekniske forskrifter, som elselskaber i øjeblikket må arbejde efter, "grid-codes", er meget forskellige fra medlemsstat til medlemsstat og ofte ikke ens inden for samme medlemsstat. Disse regler er nødt til at nærme sig hinanden for til sidst at blive harmoniseret, hvis energimarkederne i EU skal kunne fungere effektivt.

Kommissionen har vurderet forskellige muligheder for, hvordan de nødvendige opgaver kan tilrettelægges, herunder om Kommissionen ville være i stand til at løse dem selv.

Kommissionen har imidlertid konkluderet, at de pågældende temmelig tekniske opgaver bedst kan løses af en særlig enhed, som er delvist uafhængig af Kommissionen. Både Det Europæiske Råd på mødet i foråret 2007 og Europa-Parlamentet, i den senere tids beslutninger, har tilsluttet sig en mekanisme til samarbejde mellem regulatorerne.

Kommissionen kom til den konklusion, at hvis der skulle oprettes et uafhængigt organ, der kunne stille forslag til Kommissionen om grundlæggende afgørelser og selv træffe reguleringsafgørelser med bindende virkning for tredjeparter om tekniske detaljspørgsmål, der uddeles til det, så ville den eneste løsning være at oprette et "agentur".

Agenturets hovedopgave er at være et supplement på europæisk plan til de reguleringsopgaver, der varetages af de nationale myndigheder. Agenturet skal udgøre en samarbejdsramme for de nationale reguleringsmyndigheder, der giver mulighed for myndighedstilsyn med samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne og for at træffe enkeltafgørelser om infrastruktur, der berører mere end én medlemsstats territorium.

Agenturet skal fastlægge procedurer for samarbejde mellem nationale myndigheder, hvor mere end en medlemsstat er involveret. Det gælder særligt hvad angår udveksling af oplysninger og fordelinger af kompetence.

Agenturet skal også føre myndighedstilsyn med det tiltænkte institutionaliserede samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne. Agenturet vil få ansvaret for at overvåge og kontrollere aktiviteterne i det europæiske net af transmissionssystemoperatører på både el- og gasområdet. Agenturet vil navnlig skulle gennemgå systemoperatørernes tiårige investeringsplaner og udarbejde tekniske og kommercielle regler. Det er tanken, at inddragelsen af agenturet får central betydning for sikringen af, at samarbejdet mellem transmissionssystemoperatørerne foregår på en effektiv og gennemskelig måde, der gavner det indre marked.

Agenturet vil også komme til at træffe afgørelser i enkeltsager i grænseoverskridende spørgsmål. Det foreslås, at agenturet får myndighed til at træffe afgørelser i enkeltsager, hvor der anmodes om undtagelser for infrastruktur anlæg af europæisk interesse, og til at afgøre, hvilket reguleringssystem der skal anvendes på infrastruktur, som berører mere end én medlemsstats territorium. Agenturet skal derudover træffe specifikke afgørelser om tekniske enkeltspørgsmål, som overlades til agenturet i medfør af særlige retningslinjer, der vedtages ved en udvalgsprocedure (komitologi) i overensstemmelse med gas- og eldirektiverne.

Endelig foreslås det, at agenturet skal varetage almindelige rådgivningsopgaver. Generelt skal agenturet optræde som rådgiver for Kommissionen, hvad angår spørgsmål om regulering af markedet, og kan eventuelt udstede ikke-bindende retningslinjer for at skabe opmærksomhed om god praksis blandt de nationale reguleringsmyndigheder. I enkeltsager foreslås det at give agenturet beføjelser til at behandle afgørelser truffet af nationale regulerende myndigheder og forelægge en udtalelse herom for Kommissionen. Hvis agenturet træffer afgørelse, vil den kun være bindende i bestemte tekniske situationer, der udtrykkeligt er fastlagt i forordningen og direktiverne eller for enkeltsagers vedkommende i bindende retningslinjer. Agenturet har ingen politisk skønsmargen uden for denne ramme.

Hvis samarbejdet mellem transmissionssystemoperatører eller afgørelser truffet af de nationale myndigheder truer konkurrencens effektivitet og markedets evne til at fungere, skal agenturet omgående underrette Kommissionen, som derpå kan træffe de nødvendige foranstaltninger for at afhjælpe situationen.

Kun Kommissionen kan træffe grundlæggende afgørelser. I disse tilfælde er agenturets opgave rent forberedende og rådgivende. Kommissionens juridiske tjeneste har omhyggeligt gransket teksten ud fra disse synspunkter for at sikre, at agenturet ikke får nogen skønsmæssige beføjelser til at træffe grundlæggende afgørelser.

Den institutionelle opbygning af agenturet for samarbejde mellem energimyndigheder og principperne for styring af det bygger i hovedsagen på de normale regler og praksis for Fællesskabets reguleringsorganer.

Der skal dog tages særligt hensyn til myndighedsfunktionens nødvendige uafhængighed. Derfor foreslås det, at der ved siden af en bestyrelse, som bliver ansvarlig for alle administrative og budgetmæssige anliggender, oprettes et repræsentantskab med medlemmer fra samtlige medlemsstater med ansvar for alle reguleringsmæssige anliggender og afgørelser. Bestyrelsen består af 12 medlemmer, hvoraf seks medlemmer udpeges af Kommissionen og seks af Rådet.

Direktøren, som bestyrelsen udnævner efter høring af repræsentantskabet, udvælges på grundlag af en liste, som indstilles af Kommissionen. Direktøren repræsenterer agenturet og har ansvaret for den daglige ledelse. Dertil kommer et klagenævn, som behandler klager over agenturets afgørelser.

Det foreslås, at agenturet på baggrund af de opgaver, det pålægges, får en begrænset stab på 40-50 mennesker.

De samlede årlige udgifter til agenturet anslås til ca. 6-7 mio. EUR, heraf 5 mio. EUR til personaleudgifter. De årlige omkostninger til agenturet dækkes af tilskud fra Fællesskabet. Agenturet får begrænsede indtægter fra gebyrer, der opkræves af tredjeparter, når agenturet træffer visse afgørelser.

2. Gældende dansk lovgivning på området og forslagens konsekvenser herfor

Der er ingen gældende dansk lovgivning på området for så vidt angår et EU-agentur. El- og gasforsyningsloven regulerer alene det nationale myndighedstilsyn. Forordningen vil få direkte retsvirkning i Danmark og umiddelbart ses der ikke at være bestemmelser i dansk lov som er i modstrid med forslaget.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet spee-

des op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukaritsk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

EU-agentur for samarbejde mellem energimyndigheder

CO-Industri, Dansk Energi, Dansk Erhverv, Energitilsynet og LO støtter Kommissionens forslag om oprettelse af et EU-agentur til fremme af samarbejdet mellem de nationale regulatorer.

Energitilsynet påpeger vigtigheden af, at der trækkes en klar skillelinje mellem de nationale regulatorers og agenturets kompetencer.

Energitilsynet rejser endvidere en række spørgsmål af organisatorisk karakter, og finder det uheldigt, at agenturet kan finansieres ved bl.a. frivillige bidrag, da det kan virke problematisk i forhold til agenturets uafhængighed og neutralitet.

HTS og Landbrugsraadet finder det vigtigt, at der sikres et tættere og bedre samarbejde i EU mellem tilsynsmyndighederne.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen blev drøftet i Klima- og Energipolitisk specialudvalg den 15. maj 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

4. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Sagen har været drøftet flere gange på arbejdsgruppeniveau. Der er generelt bred opbakning til forordningen om oprettelse af et EU-agentur til at fremme konkurrencen på det indre marked for energi. Nogle lande er dog skeptiske over for agenturets beføjelser i relation til de nationale regulatorer og transmissionssystemoperatørerne. Tyskland, Polen, Slovakiet, Holland og Østrig har udtrykt sig decideret kritisk over for agenturet. Slovakiet og Polen mener, at agenturet kun bør være rådgivende og ikke have beføjelse til at træffe bindende beslutninger. Som for andre elementer i liberaliseringspakken har Østrig også forfatningsmæssige problemer med agenturet. Storbritannien finder modsat, at agenturet bør have en langt stærkere rolle - især en styrket overvågningsrolle i forhold til transmissionssystemoperatørerne.

Den endelige opgaveportefølje og i hvilket omfang agenturet kan træffe bindende beslutninger, må først forventes at blive endelig fastlagt, når medlemsstaterne kender rækkevidden af de forslåede ændringer i el- og gasdirektiverne, herunder særligt hvor restriktiv en adskillelse der kommer til at gælde for de transmissionssystemansvarlige fra kommercielle aktiviteter. Resultatet her vil have en afgørende rolle i forhold til, hvorvidt agenturet bør have en styrket overvågningsrolle i forhold til transmissionssystemoperatørerne.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering er generelt positiv indstillet over for forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen. Regeringen er enig i, at den uafhængige rådgivende gruppe for elektricitet og gas under betegnelsen "Gruppen af Europæiske Tilsynsmyndigheder for Elektricitet og Gas (ERGEG)",

som Kommissionen nedsatte i 2003, ikke længere i tilstrækkelig omfang kan løfte opgaver af fælles og grænseoverskridende karakter, og at de opgaver bedst kan varetages af en særlig enhed, som er uafhængig af og ligger uden for Kommissionen.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget har ingen statsfinansielle konsekvenser udover indvirkningen på EU's budget. Forslaget medfører en årlig udgift på EU's budget på ca. 6-7 mio. euro (2008 prisniveau). Danmark betaler ca. 2 pct. af EU's udgifter, svarende til en årlig statslig udgift ved oprettelse af agenturet på ca. 1 mio. kr. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt el- og gasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige el- og gaspriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

En vigtig funktion i processen hen mod et velfungerende indre energimarked er samarbejdet mellem tilsynsmyndighederne. Den nuværende fremgangsmåde med et frivilligt samarbejde har ikke givet tilstrækkeligt tilfredsstillende resultater. Det har mundet ud i en række ikke-bindende regler og i bestræbelser på at nå til enighed om fælles fremgangsmåder gennem "gradvis konvergens", men ikke ført til de nu nødvendige afgørelser af vanskelige spørgsmål.

Kommissionen konkluderer, at de opgaver, der må løses, bedst kan varetages af en særlig enhed på fællesskabsniveau, som er uafhængig af og ligger uden for Kommissionen, og at den eneste farbare vej vil være at oprette et "agentur".

I det danske EU-indspil fra oktober 2006 foreslog man, at der etableredes en europæisk regulator til at sikre den nødvendige harmonisering og koordinering af tilsynsfunktionen i forhold til el- og gasmarkederne. Regeringen er enig i, at Kommissionens forslag om etagentur for samarbejdet mellem tilsynsmyndighederne kan tilgodese behovet for harmonisering og koordinering, som ikke kan løses på nationalt grundlag alene eller gennem frivilligt samarbejde. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu. Det forventes at en udtalelse vil blive afgivet medio juni 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt for Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet umiddelbart efter folketingsvalget den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007. Sagen blev den forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. februar 2008 med henblik på forhandlingsoplæg.

1. (d) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling.

KOM(2007)531 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af forordning om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionens undersøgelser har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes. De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og et funktionsdygtigt og gennemsigtigt engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler. Den reviderede forordning indeholder regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på en række nøgleområder. Forslaget sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastrukturanlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Forslaget har været drøftet flere gange i Rådets arbejdsgruppe for energi. Landene har tilkendegivet divergerende synspunkter på centrale punkter, herunder TSO-samarbejdet og flaskehalsindtægter. Der foreligger nu en kompromistekst, som de fleste lande, herunder Danmark, kan støtte.

1. Forordningens formål og indhold

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Europa-Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 1. oktober 2007.

En undersøgelse fra Kommissionen af den europæiske gas- og elsektor³ i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænse-

³

SEK(2006) 1724.

overskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes.

Der stilles derfor forslag om, at den allerede gældende forordning om grænseoverskridende elektricitetsudveksling tilpasses, så det indre elmarked kan blive lagt i bedre retlige rammer.

De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og engrosmarked. Forordningen indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler.

Integrationen af markederne kræver, at transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne) samarbejder effektivt, og at der findes et klart og stabilt regelgrundlag, som også må omfatte koordinering af reglerne. Reglerne om adgang til nettet og driftsreglerne skal være forenelige, oplysninger skal udveksles effektivt mellem transmissionssystemoperatørerne, og nye investeringer i øget sammenkoblingskapacitet skal koordineres omhyggeligt.

Transmissionssystemoperatørerne inden for gas og elektricitet samarbejder allerede frivilligt i eksisterende organer som European Transmission System Operators (ETSO) og Gas Transmission Europe (GTE). De samarbejder på regionalt plan om driftsmæssige spørgsmål og deltager i tekniske organer som for eksempel Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet (UCTE) og European Association for the Streamlining of Energy Exchange (EASEE-gas). Disse samarbejdsinitiativer i flere lag har ydet væsentlige bidrag til det indre marked og forbedret nettenes effektivitet og sikkerhed.

Kommissionen mener imidlertid, at grænsen nu er nået for det frivillige samarbejdes bæreevne, hvad der for eksempel viser sig som forstyrrelser på nettet og strømudfald, der skyldes dårlig samordning af netdriften eller manglende forbindelser i el- og gasnettene. Dertil kommer vanskeligheder, hvor det gælder om at foreslå eller blive enige om fælles tekniske standarder.

Derfor foreslås det, at det nu i forordningen om grænseoverskridende elektricitets udveksling indsættes regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på visse nøgleområder, og herunder særlig fokusere på følgende hovedproblemer:

- Udvikling af kommercielle og tekniske "regler"
- Forsknings- og innovationsaktiviteter af fælles interesse
- Samordning af netdriften
- Investeringsplanlægning.

Transmissionssystemoperatørerne må som selskaber være åbne om deres samarbejds måder. De kan bygge på eksisterende strukturer som GTE og ETSO. Men de opgaver og ansvarsområder, transmissionssystemoperatørerne pålægges, medfører et behov for en central og permanent samarbejdsstruktur, hvad angår både organisation og praktiske redskaber til planlægning og drift af nettene.

Forslaget fastholder transmissionssystemoperatørernes frivillige samarbejdsproces som en pragmatisk måde at udarbejde tekniske og kommercielle detailregler på. Sådanne regler er ofte teknisk komplicerede, og der er behov for en effektiv procedure for at ændre dem, når det er nødvendigt. Det, som forslaget tilføjer denne proces, er et stærkt myndighedstilsyn med indholdet og overvågning af overholdelsen og håndhævelsen af disse regler fra de nationale myndigheders, agenturets og/eller Kommissionens side, alt efter arten af det pågældende forslag. Kan transmissionssystemoperatørerne ikke nå til enighed om nødvendige tekniske og kommercielle regler, eller gennemfører de dem ikke, er der mulighed for at foreslå og vedtage dem ved udvalgsproceduren på forslag af Kommissionen.

Transmissionssystemoperatørerne pålægges samtidig at gøre inddragelse og høring af berørte parter som producenter, leverandører, kunder og distributionssystemoperatører til normal praksis straks fra starten på deres arbejde med et givet emne. Parterne vil således blive hørt om udkast til kommercielle og tekniske regler, der udarbejdes af transmissionssystemoperatørerne, og de vil kunne sende kommentarer til transmissionssystemoperatørernes årlige arbejdsprogram. Agenturet vil føre tilsyn med, at høringerne gennemføres ordentligt.

Det foreliggende forslag sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastruktur anlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detalilledet.

Under de nuværende regler kan større nye infrastruktur anlæg undtages fra reglerne om reguleret tredjepartsadgang for en periode, der fastsættes på forhånd. For flere infrastruktur anlæg, der er færdigopført eller under opførelse, herunder sammenkoblingslinjer for gas og elektricitet samt LNG-anlæg, er der gjort brug af denne mulighed. Den har hjulpet med til at fremme projekter, der gavner forsyningssikkerheden og konkurrencen.

De hidtidige erfaringer viser dog, at både projektudviklere, regulerende myndigheder og Kommissionen kunne have gavn af en strømnet procedure for ansøgning om og bevilling af undtagelser samt af en tydeliggørelse af visse af betingelserne. Derfor foreslår Kommissionen i forordningen, at der udstikkes retningslinjer til støtte for ansøgere og myndigheder, når de skal realisere betingelserne i en undtagelse. For at sikre, at det ikke desto mindre er muligt for markedet at udnytte undtagne infrastruktur anlæg optimalt, foreslås det, at mindstekravene til nye infrastruktur anlæg om kapacitetsallokering og om regler for håndtering af overbelastningssituationer (hvor kapaciteten viser sig begrænsende), gøres til generelle krav.

Derudover stilles der øgede krav til åbenhed og offentliggørelse af relevante data. På elområdet stiller forordningen i dag krav om gennemsigtighed. De nuværende åbenhedskrav fokuserer på offentliggørelse af nettets kapacitet, således at markedsdeltagerne kan se, om der er kapacitet til rådighed, og om al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Markedsdeltagerne har dog også brug for lige adgang til de oplysninger, der er bestemmende for bevægelser i engrospriserne.

Derfor foreslås det, at åbenhedskravene udvides til at omfatte prognoser for udbud og efterspørgsel, samt omkostninger til balancering af nettet og handel.

De foreliggende forslag stiller ikke nye krav til de berørte virksomheder om gennemsigtighed på områderne derivater og finansielle instrumenter, men Kommissionen vil undersøge dette spørgsmål nærmere og sigter mod at nå frem til en konklusion hen imod midten af 2008.

Hverken på el- eller gasmarkedet er det endnu muligt at tale om et europæisk detailmarked (husstande og små virksomheder), da kunderne, hvis de overhovedet har et valg, stadig er nødt til at vælge en leverandør, der er etableret i det samme land. For at fremme udviklingen af detailmarkederne på fællesskabsplan forpligtes medlemsstaterne til at fastlægge markedsdeltagernes forpligtelser for så vidt angår aftalebestemmelser, forpligtelser overfor kunderne, regler om dataudveksling og afregning m.m.

Sårbare forbrugere beskyttes allerede i det nuværende direktiv, således at de kan få dækket det energibehov, der må opfyldes for at kunne føre en normal tilværelse. I nogle lande er disse regler dog ikke blevet anvendt korrekt, og for at tydeliggøre rammen foreslår Kommissionen, at der indføres bindende retningslinjer. Samtidig foreslår Kommissionen, at alle kunders rettigheder styrkes.

Endelig skal det nævnes, at reglerne om, hvad flaskehalsindtægter kan anvendes til, indsnævres til at kun at kunne anvendes til (1) sikring af, at den tildelte kapacitet står til rådighed, og til (2) netinvesteringer, der bevarer eller forøger samkørlingslinjernes kapacitet. Det vil ikke længere være muligt at bruge indtægterne til nedbringelse af tarifferne.

2. Gældende dansk lovgivning på området og konsekvenser for denne

Den eksisterende forordning, forordning (EF) nr. 1228/2003 om betingelser for netadgang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling, er gældende dansk ret på området. Den reviderede forordning vil ikke få konsekvenser for dansk ret.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, DONG Gas Distribution, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fællesforbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HNG/Midt-Nord, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsrådet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Naturgas Fyn, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

TSO-samarbejde

CO-Industri, Energinet.dk og Energitilsynet er enig i det ønskelige i, at der etableres et formaliseret samarbejde mellem TSO'erne.

Dansk Energi og Energitilsynet mener, at effektiv unbundling af TSO'erne er en vigtig forudsætning for at give TSO-samarbejdet troværdighed. Såfremt der ikke sker en sådan adskillelse, ser Energitilsynet en risiko for, at samarbejdet nærmere får karakter af en slags karteldannelse.

Dansk Industri ser det som helt centralt, at der udvikles fælles regler for adgangen til nettet, samt at der sker en fælles planlægning af investeringer.

Ny infrastruktur

Landbrugsraadet finder det ikke godtgjort, at der kan være behov for særregler vedrørende adgangen til ny infrastruktur, herunder undtagelse fra reglerne om tredjepartsadgang.

Energitilsynet finder, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun, når der er ud-sigt til, at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende investeringer.

CO-Industri anerkender det behov for fleksibilitet, der ligger bag forslaget om muligheden for midlertidig fravigelse af princippet om adskillelse for nye infrastrukturanlæg.

Gennemsigtighed

HTS støtter større gennemsigtighed på el- og gasmarkedet.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anfører, at informationsforpligtelserne bør være proportionale med den fornødne regulering.

Energitilsynet ser positivt på krav om opbevaring af data, da det kan være et vigtigt led i gennemførelsen af regulerings- og konkurrencemyndighedernes arbejde.

Diverse

Det er en prioritet for Vindmølleindustrien, at de forskellige energiteknologier inddrages i arbejdet med at udarbejde standarder for nettilslutning med det formål at sikre lige vilkår for alle teknologier på markedet.

Energinet.dk støtter tankerne om, at flaskehalsindtægter øremærkes til at sikre kapacitet og til investeringer i øget kapacitet eller i ny infrastruktur. Også Energitilsynet støtter modellen, men påpeger, at der kan være situationer, hvor der opstår flaskehalsindtægter samtidig med, at der ikke findes et samfundøkonomisk potentiale for yderligere netudbygning. I så fald bør det være muligt at bruge provenuet til nedsættelse af nettariffen.

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicite fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen blev drøftet i Klima- og Energipolitisk specialudvalg den 15. maj 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

4. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Forslaget har været drøftet flere gange i Rådets arbejdsgruppe for energi, men fortsat på et overordnet plan. Landene har tilkendegivet divergerende synspunkter på centrale punkter, herunder TSO-samarbejdet og flaskehalsindtægter.

Uenigheden har gået på, hvor stor indflydelse TSO-samarbejdet (ENTSO) skal have på udarbejdelse af markedsforskrifter og tekniske regler for samkøring af transmissionsnettet over landegrænser. Nogle lande finder, at agenturet skal have mere indflydelse og at ENTSO alene skal have en vejledende rolle.

Ligeledes har der været forskellige syn på anvendelsen af flaskehalsindtægter. I Kommissionens oprindelige forslag skulle flaskehalsindtægterne fortrinsvis anvendes til forstærkning af transmissionsnettet. Men flere lande har ønsket, at de også skal kunne anvendes til nedbringelse af de nationale transmissionstariffer, som i de gældende regler. Der foreligger nu en kompromistekst som de fleste lande, herunder Danmark, kan støtte.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering har generelt været positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen.

Danmark kan tilslutte sig et øget samarbejde mellem de europæiske TSO'er. Denne tilslutning er dog betinget af, at der nås til enighed om en effektiv adskillelse af operatørerne af transmissionsnetterne fra produktions- og handelsvirksomhed. Det forekommer ikke hensigtsmæssigt med et meget tæt og detaljeret samarbejde mellem TSO'er, der er vertikalt integreret med energiselskaber. Der vil her være risiko for indflydelse fra uvedkommende interesser, som kan lede til en art karteldannelse.

Danmark har hidtil været positiv over for de foreslåede skærpede krav om at øremærke flaskehalsindtægter fra transmission til at fastholde og udbygge forbindelserne mellem landene. Imidlertid har modstanden været så stor fra andre medlemslande, at der nu i et kompromis åbnes op for, at indtægter som i dag kan anvendes til nedbringelse af de nationale tariffer, dog efter og såfremt den nationale regulator har godkendt dette.

Danmark støtter forslaget om øget gennemsigtighed hvad angår virksomhedernes efterspørgselsprognoser og data om produktionsanlæg, som supplerer de eksisterende regler, der primært er relateret til netdrift. Dette er hensigtsmæssigt for at aktørerne får adgang til vigtig information om markedet.

Fra dansk side støttes forslaget om dispensation fra tredjepartsadgang i en nærmere specificeret periode fra sag til sag, som kan være et vigtigt redskab til at stimulere investeringslysten. Danmark finder dog, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at der er tale om særligt risikofyldte investeringer eller at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende transmissionsinvesteringer. Samtidig er det dansk holdning, at dispensation bør gives af agenturet og med Kommissionens godkendelse med høring af de nationale regulatorer.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt elmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige elpriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO₂ kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, herunder den gældende forordning nr. 1228/2003 om betingelser for netad-

gang i forbindelse med grænseoverskridende elektricitetsudveksling, er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu.

Parlamentet har fastsat sin plenar-behandling af pakken til medio juni 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt for Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet umiddelbart efter folketingsvalget den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007. Sagen blev den forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. februar 2008 med henblik på forhandlingsoplæg.

1. (e) Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgas-transmissionsnet.

KOM(2007)532 endelig

Revideret notat

Resumé

Forslaget om ændring af forordning om betingelser for adgang til naturgastransmissionsnet er en del af Kommissionens 3. liberaliseringspakke. Kommissionens undersøgelser har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende handel med naturgas ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et velfungerende indre marked kan opfyldes. De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og engrosmarked. Den indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler. Den reviderede forordning indeholder regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på en række nøgleområder. Forslaget sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastruktur anlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailledet.

Som resultat af forhandlingerne er ændringer i forordningen om grænseoverskridende elhandel blevet kopieret over i gasforordningen, idet problematikken og bestemmelserne er enslydende. Der foreligger nu en kompromistekst, som de fleste lande, herunder Danmark, kan støtte.

1. Forordningens formål og indhold

Forslaget blev fremsendt den 25. september 2007 i en engelsk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, særligt artikel 95, og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (om fælles beslutningstagen mellem Rådet og Parlamentet). Forslaget foreligger i dansk sprogversion siden 2. oktober 2007.

En undersøgelse fra Kommissionen af den europæiske gas- og elsektor⁴ i henhold til artikel 17 i forordning (EF) nr. 1/2003 har vist, at de gældende regler og foranstaltninger for grænseoverskridende elektricitetsudveksling ikke skaber de fornødne rammer for, at målet om et vel-fungerende indre marked kan opfyldes.

Der stilles derfor forslag om, at den allerede gældende forordning om adgang til naturgas-transmissionsnet tilpasses, så det indre marked for naturgas kan blive lagt i bedre retlige rammer.

De foreslåede ændringer i forordningen har således til formål at fremme udviklingen af et funktionsdygtigt og gennemsigtigt grænseoverskridende detailmarked og engrosmarked. Forordningen indeholder mekanismer til harmonisering af disse regler.

Integrationen af markederne kræver, at transmissionssystemoperatørerne (TSO'erne) samarbejder effektivt, og at der findes et klart og stabilt regelgrundlag, som også må omfatte koordinering af reglerne. Reglerne om adgang til nettet og driftsreglerne skal være forenelige, oplysninger skal udveksles effektivt mellem transmissionssystemoperatørerne, og nye investeringer i øget sammenkoblingskapacitet skal koordineres omhyggeligt.

Transmissionssystemoperatørerne inden for gas og elektricitet samarbejder allerede frivilligt i eksisterende organer som European Transmission System Operators (ETSO) og Gas Transmission Europe (GTE). De samarbejder på regionalt plan om driftsmæssige spørgsmål og deltager i tekniske organer som for eksempel Unionen for Koordinering af Transport af Elektricitet (UCTE) og European Association for the Streamlining of Energy Exchange (EASEE-gas). Disse samarbejdsinitiativer i flere lag har ydet væsentlige bidrag til det indre marked og forbedret nettenes effektivitet og sikkerhed.

Kommissionen mener imidlertid, at grænsen nu er nået for det frivillige samarbejdes bæreevne, hvad der for eksempel viser sig som forstyrrelser på nettet og strømudfald, der skyldes dårlig samordning af netdriften eller manglende forbindelser i el- og gasnettene. Dertil kommer vanskeligheder, hvor det gælder om at foreslå eller blive enige om fælles tekniske standarder.

Derfor foreslås det, at det nu i forordningen om betingelserne for adgang til naturgas-transmissionsnet indsættes regler, der forpligter transmissionsnetoperatørerne at styrke deres samarbejde på visse nøgleområder, og herunder særlig fokusere på følgende hovedproblemer:

- Udvikling af kommercielle og tekniske "regler"
- Forsknings- og innovationsaktiviteter af fælles interesse
- Samordning af netdriften

- Investeringsplanlægning

Transmissionssystemoperatørerne må som selskaber være åbne om deres samarbejds måder. De kan bygge på eksisterende strukturer som GTE og ETSO. Men de opgaver og ansvarsområder, transmissionssystemoperatørerne pålægges, medfører et behov for en central og permanent samarbejdsstruktur, hvad angår både organisation og praktiske redskaber til planlægning og drift af nettene.

Forslaget fastholder transmissionssystemoperatørernes frivillige samarbejdsproces som en pragmatisk måde at udarbejde tekniske og kommercielle detailregler på. Sådanne regler er ofte teknisk komplicerede, og der er behov for en effektiv procedure for at ændre dem, når det er nødvendigt. Det, som forslaget tilføjer denne proces, er et stærkt myndighedstilsyn med indholdet og overvågning af overholdelsen og håndhævelsen af disse regler fra de nationale myndigheders, agenturets og/eller Kommissionens side, alt efter arten af det pågældende forslag. Kan transmissionssystemoperatørerne ikke nå til enighed om nødvendige tekniske og kommercielle regler, eller gennemfører de dem ikke, er der mulighed for at foreslå og vedtage dem ved udvalgsproceduren på forslag af Kommissionen.

Transmissionssystemoperatørerne pålægges samtidig at gøre inddragelse og høring af berørte parter som producenter, leverandører, kunder og distributionssystemoperatører til normal praksis straks fra starten på deres arbejde med et givet emne. Parterne vil således blive hørt om udkast til kommercielle og tekniske regler, der udarbejdes af transmissionssystemoperatørerne, og de vil kunne sende kommentarer til transmissionssystemoperatørernes årlige arbejdsprogram. Agenturet vil føre tilsyn med, at høringerne gennemføres ordentligt.

Det foreliggende forslag sigter også mod at forbedre de lovgivningsmæssige rammer for at lette tredjepartsadgang til centrale infrastruktur anlæg, øge markedets gennemsigtighed, fremme integrationen af markedet og forbedre adgangen til kunder i detailleret.

Derudover stilles der øgede krav til åbenhed og offentliggørelse af relevante data. På naturgasområdet stiller forordningen i dag krav om gennemsigtighed. De nuværende åbenhedskrav fokuserer på offentliggørelse af nettets kapacitet, således at markedsdeltagerne kan se, om der er kapacitet til rådighed, og om al disponibel kapacitet udbydes på markedet. Markedsdeltagerne har dog også brug for lige adgang til de oplysninger, der er bestemmende for bevægelser i engrospriserne.

Derfor foreslås det, at åbenhedskravene udvides til at omfatte prognoser for udbud og efterspørgsel, omkostninger til balancering af nettet og handel.

De foreliggende forslag stiller ikke nye krav til de berørte virksomheder om gennemsigtighed på områderne derivater og finansielle instrumenter, men Kommissionen vil undersøge dette spørgsmål nærmere og sigter mod at nå frem til en konklusion hen imod midten af 2008.

Det eksisterende direktiv om det indre gasmarked fastsætter, at når lagerfaciliteter er afgørende for forsyningen af kunderne, skal lageroperatørerne give tredjeparter adgang. Direktivet stiller imidlertid kun principielle krav og lader medlemsstaterne have stor frihed til at udforme deres regelværk. I forbindelse med Madrid-forummet er der udarbejdet frivillige retningslinjer for, hvordan lagersystemoperatører bør håndtere tredjepartsadgang. Det har imidlertid vist sig,

at gennemførelsen af disse retningslinjer alt i alt er for ringe. For at gøre retningslinjerne juridisk bindende udvides forordningen til også at definere, hvordan lagersystemoperatører skal tilbyde tjenester for tredjepartsadgang, og hvordan de bør allokere kapaciteten og håndtere situationer, hvor kapaciteten viser sig for begrænset. Den vil også fastsætte åbenhedskrav og indeholde foranstaltninger, der skal gøre det muligt for et sekundært marked for lagerkapacitet at udvikle sig. Disse regler skulle kunne sikre, at al den lagerkapacitet, der står til rådighed for tredjeparter, udbydes på markedet uden diskrimination og på en gennemsigtig måde, og at der lægges en kraftig dæmper på kapacitetshamstring.

Flydende naturgas (LNG) får stadig større betydning for EU's gasforsyning, og masser af investeringer i LNG-terminaler er planlagt eller under iværksættelse. Derfor er der behov for gennemsigtige regler for adgang til LNG-terminaler. Det nuværende direktiv indeholder kun et generelt krav om, at adgangen skal reguleres, og det giver medlemsstaterne mulighed for forskellige fortolkninger. Kommissionen foreslår derfor, at der indføres klarere definerede regler for tredjepartsadgang til LNG-terminalerne. For at gøre retningslinjerne juridisk bindende udvides forordningen til også at definere, hvordan LNG-terminaloperatører bør tilbyde tjenester for tredjepartsadgang, og hvordan de bør allokere kapaciteten og håndtere situationer, hvor kapaciteten viser sig for begrænset. Den vil også fastsætte åbenhedskrav og indeholde foranstaltninger, der skal gøre det muligt for et sekundært marked for terminalkapacitet at udvikle sig.

Hverken på el- eller gasmarkedet er det endnu muligt at tale om et europæisk detailmarked (husstande og små virksomheder), da kunderne, hvis de overhovedet har et valg, stadig er nødt til at vælge en leverandør, der er etableret i det samme land. For at fremme udviklingen af detailmarkederne på fællesskabsplan forpligtes medlemsstaterne til at fastlægge markedsdeltagernes forpligtelser for så vidt angår aftalebestemmelser, forpligtelser overfor kunderne, regler om dataudveksling og afregning m.m.

Sårbare forbrugere beskyttes allerede i det nuværende direktiv, således at de kan få dækket det energibehov, der må opfyldes for at kunne føre en normal tilværelse. I nogle lande er disse regler dog ikke blevet anvendt korrekt, og for at tydeliggøre rammen foreslår Kommissionen, at der indføres bindende retningslinjer. Samtidig foreslår Kommissionen, at alle kunders rettigheder styrkes.

2. Gældende dansk lovgivning på området og forslagets konsekvenser herfor

Den eksisterende forordning, forordning (EF) nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet, er gældende dansk ret på området. Den reviderede forordning vil ikke få konsekvenser for dansk ret.

3. Høring

Forslaget har været sendt i høring hos:

Advokatsamfundet, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheforeningen for Decentral Kraftvarme, CO-industri, Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Vindmølleforening, Dansk Byggeri, Dansk Energi, Dansk Fjernvarme, Dansk Erhverv, Dansk Industri, Dansk Landbrug, Elsparefonden, Energinet.dk, Energitilsynet, Erhvervs- og Byggestyrelsen, Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i Erhvervsregulering (CKR), Fagligt Fælles-

forbund - 3F, Finansministeriet, Forbrugerrådet, Forbrugerstyrelsen, Foreningen Danske Kraftvarmeværker, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, Foreningen for Slutbrugere af Energi, Greenpeace Danmark, HTS, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Landbrugsraadet, LO, Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, North Sea Operators Committee – Denmark, Oliebranchens Fællesrepræsentation, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Risø, Sammenslutningen af Danske Elforbrugere (SDE), Skatteministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Transport- og Energiministeriet, Udenrigsministeriet, Verdensnaturfonden – WWF, Vindmølleindustrien og Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Af høringssvarerne fremgår følgende:

Generelle bemærkninger til 3. liberaliseringspakke

Dansk Erhverv, Dansk Industri, Energinet.dk, Foreningen af Rådgivende Ingeniører, HNG/Midt-Nord, HTS, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation udtrykker generel støtte til Kommissionens udspil til liberaliseringspakke.

Dansk Energi og Landbrugsraadet er enige i intentionerne i liberaliseringspakken. Landbrugsraadet finder dog, at en række af forslagene forholdsvis overordnede og derfor bør konkretiseres nærmere. Endvidere finder Landbrugsraadet det vigtigt, at tempoet i reformarbejdet speedes op. Dansk Energi bemærker, at regelværket bør designes så enkelt og ubureaukratisk som muligt.

Energinet.dk finder det positivt, at el og gas grundlæggende behandles ens.

Foreningen af Rådgivende Ingeniører mener at pakken indeholder en række uklarheder sammenholdt med EU's klimatilpasningsstrategi. Specifikt nævnes at muligheden for indpasning af VE i eldistributionssystemerne, jf. eldirektivets artikel 14, stk. 4, også bør gælde eltransmission. Dette er også nævnt af Rambøll.

TSO-samarbejde

CO-Industri, Energinet.dk og Energitilsynet er enig i det ønskelige i, at der etableres et formaliseret samarbejde mellem TSO'erne.

Dansk Energi og Energitilsynet mener, at effektiv unbundling af TSO'erne er en vigtig forudsætning for at give TSO-samarbejdet troværdighed. Såfremt der ikke sker en sådan adskillelse, ser Energitilsynet en risiko for, at samarbejdet nærmere får karakter af en slags karteldannelse.

Dansk Industri ser det som helt centralt, at der udvikles fælles regler for adgangen til nettet, samt at der sker en fælles planlægning af investeringer.

Gaslagre

Energitilsynet finder det positivt, at adgang til lagerkapacitet nu også forudsættes omfattet af gasforordningen, så der i højere grad kan skabes en fri og lige adgang til lager. Endvidere støtter Energitilsynet, at de nuværende frivillige retningslinjer for god praksis for lagerekskaber nu bliver juridisk bindende via gasforordningen.

Gennemsigtighed

HTS støtter større gennemsigtighed på el- og gasmarkedet.

Erhvervs- og Selskabsstyrelsen anfører, at informationsforpligtelserne bør være proportionale med den fornødne regulering.

Energitilsynet finder det positivt, at der foreslås regler, som sikrer, at gaslagerselskaber skal give markedet detaljerede tekniske informationer samt informationer om kapacitet.

Diverse

Dansk Energi ser det som en afgørende forudsætning for velfungerende detailmarkeder, at landene afholder sig fra at regulere detailpriserne.

Energitilsynet hilser den eksplicitte fokus på regionalt samarbejde velkommen.

Energitilsynet ser afstandsafhængige tariffer på gasområdet som et effektivt princip til at skubbe markedet i gang, men mener, at princippet bør revurderes når der er opstået et velfungerende marked.

Specialudvalgsdrøftelse

Sagen blev drøftet i Klima- og Energipolitisk specialudvalg den 15. maj 2008. Resultatet er refereret ovenfor under det tilsvarende afsnit for eldirektivet.

4. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Som resultat af drøftelserne i energiarbejdsgruppen er der indarbejdet en række ændringer, som er kopieret over fra forordningen om grænseoverskridende elhandel. Det foreliggende kompromis støttes af en de fleste medlemsstater, herunder Danmark.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Den danske regering har generelt været positiv indstillet overfor forslaget fra Kommissionen, der lægger sig tæt op ad de danske synspunkter, som regeringen har fremført over for Kommissionen.

Danmark har støttet de strammere regler vedrørende fri og lige adgang til gaslagre samt kodificeringen af de nuværende frivillige retningslinjer for god praksis for lagerselskaber.

Danmark kan tilslutte sig et øget samarbejde mellem de europæiske TSO'er. Denne tilslutning er dog betinget af, at der nås til enighed om en effektiv adskillelse af operatørerne af transmissionsnetten fra produktions- og handelsvirksomhed. Det forekommer ikke hensigtsmæssigt med et meget tæt og detaljeret samarbejde mellem TSO'er, der er vertikalt integreret med energiselskaber. Der vil her være risiko for indflydelse fra uvedkommende interesser, som kan lede til en art karteldannelse.

Danmark er positiv over for det skærpede krav om at øremærke flaskehalsindtægter fra transmission til at fastholde og udbygge forbindelserne mellem landene, hvilket synes at være en god og gennemsigtig løsning.

Danmark støtter forslaget om øget gennemsigtighed hvad angår virksomhedernes efterspørgselsprognoser og data om produktionsanlæg, som supplerer de eksisterende regler, der primært er relateret til netdrift. Dette er hensigtsmæssigt for at aktørerne får adgang til vigtig information om markedet.

Fra dansk side støttes forslaget om dispensation fra tredjepartsadgang i en nærmere specificeret periode fra sag til sag, som kan være et vigtigt redskab til at stimulere investeringslysten. Danmark finder dog, at dispensationsmuligheden skal bruges restriktivt og kun når der er udsigt til, at der er tale om særligt risikofyldte investeringer eller at forsyningssikkerhed og effektiv konkurrence vil lide under manglende transmissionsinvesteringer. Samtidig er det dansk holdning, at dispensation bør gives af agenturet og med Kommissionens godkendelse med høring af de nationale regulatorer.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser og konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Forslaget skønnes ikke at have statsfinansielle konsekvenser. Forslaget skønnes at kunne forbedre samfundsøkonomien som resultat af et mere effektivt gasmarked, herunder adgang til mere konkurrencedygtige gaspriser. Forslaget skønnes ikke at have administrative eller miljømæssige konsekvenser eller konsekvenser for beskyttelsesniveauet.

7. Nærhedsprincippet

For så vidt angår forholdet til nærhedsprincippet fremgår det af Kommissionens forklarende memorandum, at adgangen for EU's borgere til både pålidelig og billigst mulig energi kun kan sikres gennem etablering af et effektivt indre energimarked. Et effektivt marked er også en forudsætning for at kunne styrke europæisk konkurrenceevne i lyset af konkurrencepres fra lavtlønsøkonomier.

Ifølge Kommissionen er et effektivt indre energimarked også en nødvendig forudsætning for at takle klimaforandringer på en omkostningseffektiv måde. Kun med et indre energimarked kan man effektivt indpasse målene om 20 pct. vedvarende energi inden 2020 samt opbygge et fungerende handelssystem for CO₂ kvoter. Endeligt er det afgørende for de europæiske landes fremtidige forsyningssikkerhed, at der gives de rette investeringssignaler til at udbygge og modernisere energiinfrastrukturen, herunder konstruktion af udlandsforbindelser, som står over for et stort investeringsbehov i de kommende år.

Regeringen er enig i, at et velfungerende dansk el-marked forudsætter et velfungerende indre europæisk el-marked. Videre er regeringen enig i, at en justering af de eksisterende fælles regler på EU-niveau, herunder den gældende forordning nr. 1775/2005 om betingelserne for adgang til naturgastransmissionsnet, er påkrævet. Regeringen finder således, at forslaget ikke er i strid med nærhedsprincippet.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet, som skal inddrages i beslutningen da der er tale om et forslag i fælles beslutningstagen, har ikke udtalt sig endnu.

Parlamentet har fastsat sin plenar-behandling af pakken til medio juni 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen blev forelagt for Folketingets partiledere ved møde i Statsministeriet umiddelbart efter folketingsvalget den 23. november 2007 til orientering. Folketingets Europaudvalg modtog grundnotat om sagen den 15. november 2007. Sagen blev den forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. februar 2008 med henblik på forhandlingsoplæg.

2. Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fremme af anvendelsen af vedvarende energikilder

(VE-direktivet).

KOM(2008)19

Resume:

Direktivforslaget indeholder en fordeling af EU's samlede 20 pct. VE-målsætning på de enkelte medlemslande, hvor Danmark har fået et VE-mål på 30 pct.. Hvert land skal udarbejde en national handlingsplan, der bl.a. skal indeholde vejledende delmål. Forslaget åbner mulighed for, at oprindelses-certifikater kan handles. Endvidere vil et medlemsland, der opfylder egne VE-del mål, få mulighed for at sælge sit overskud af certifikater til et andet land.

Endvidere sættes et bindende mål for andelen af vedvarende energi i transportenergiforbruget i 2020 på mindst 10 pct. i hvert medlemsland, og der fastlægges en række bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer til transport og flydende biobrændsler til andre energiformål, som skal opfyldes for at disse kan indregnes i målopfyldelsen. Bæredygtighedskriterierne omfatter både et drivhusgasreduktionskrav og begrænsninger med hensyn til hvilke arealer biobrændstoffer må produceres på.

Formandskabet har sat hele klima- og energipakken på dagsordenen for energirådsmødet den 6. juni 2008 med henblik på politiske drøftelser, men har samtidig tilkendegivet, at hovedfokus vil være på VE-direktivet, hvilket selvsagt også skal ses på baggrund af, at VE-direktivet er det eneste af de fire forslag til retsakter, der skal vedtages af energirådet. Formandskabet vil fremlægge nogle spørgsmål med henblik på at fokusere drøftelserne på hovedproblemstillinger i VE-direktivet.

1. Formål og indhold

Forslaget er fremsendt den 28. januar 2008 i dansk sprogversion. Forslaget er fremsat under henvisning til Traktatens artikel 175, stk. 1 (Miljø), og artikel 95 (Indre Marked), og skal vedtages efter proceduren i artikel 251 (fælles beslutningstagen med Europa-Parlamentet).

Sagen er sat på dagsordenen for såvel Rådsmødet (miljø) den 5. juni som Rådsmødet (energi) den 6. juni med henblik på fremskridtsrapport og politisk drøftelse.

Artikel 175, stk. 2, litra c), som indebærer beslutning med enstemmighed i Rådet efter høring af Europa-Parlamentet, anvendes når de foreslåede foranstaltninger ”i væsentlig grad berører en medlemsstats valg mellem forskellige energikilder og den generelle sammensætning af dens energiforsyning”. I forbindelse med den overordnede beslutning om 20 pct. VE i 2020 på forårstopmødet i DER afgav Kommissionen en erklæring til rådsprotokollen om, at ”uanset

hjemlen vil Kommissionen garantere, at hvert medlemsland indvilger i dets nationale VE-målsætning som vil blive foreslået for at nå frem til den overordnede VE-målsætning for EU". Kommissionen anfører som begrundelse for ikke at anvende artikel 175, stk. 2, c), at VE er en almindelig erstatning for konventionel energi og forsynes gennem den samme infrastruktur og logistiske system. Desuden anvender alle medlemsstater VE og har allerede besluttet at øge andelen af VE. Derfor vil forslaget ikke i væsentlig grad berøre medlemsstaternes valg mellem forskellige energikilder eller den generelle sammensætning af deres energiforsyning.

Direktivforslaget er en del af EU-Kommissionens udkast til en samlet klima- og energipakke, som blev offentliggjort den 23. januar 2008. Klima- og energipakken er svaret på opfordringen fra DER i marts 2007. Den indeholder en række forslag for de vigtigste sektorpolitikker, der er indbyrdes tæt forbundet. Klima- og energipakken indeholder udkast til 4 retsakter:

- et forslag til ændring af EU's emissionshandelsordning (revision af kvotedirektivet)
- et forslag til byrdefordelingen i forbindelse med opfyldelsen af Fællesskabets uafhængige forpligtelse til drivhusgasemissionsreduktioner i sektorer, der ikke omfattes af EU's emissionshandelsordning (såsom transport, bygninger, servicesektoren, mindre industrianlæg, landbrug og affald)
- et forslag til direktiv om fremme af vedvarende energikilder, der skal bidrage til at nå begge de ovenfor anførte emissionsmål, og
- et forslag til direktiv om CO₂ opsamling og – lagring i undergrunden (CCS-direktivet).

Desuden rummer pakken to andre initiativer af betydning for klima- og energipolitikken:

- en meddelelse om demonstration af CO₂ opsamling og – lagring, og
- nye retningslinjer for statsstøtte på miljøområdet.

Rådet havde sin første orienterende drøftelse af forslaget på energi- og miljørådsmøderne henholdsvis den 28. februar og 3. marts 2008. Substansbehandlingen af forslaget finder sted i energirådsregi. Europa-Parlamentet forventes at behandle forslaget på sin plenarforsamling den 23. september 2008. Udvalgsbehandlingen (ITRE) er foreløbig sat til den 16. juli 2008

Forslaget vil med virkning fra den 1. januar 2012 fuldt ud ophæve direktiv 2001/77/EF af 27. september 2001 om fremme af elektricitet produceret fra vedvarende energikilder inden for det indre marked for elektricitet (VE-eldirektivet) og direktiv 2003/30/EF af 8. maj 2003 om fremme af anvendelsen af biobrændstoffer og andre fornyelige brændstoffer til transport (biobrændstofdirektivet).

Formålet med forslaget er at fremme anvendelsen af vedvarende energikilder (VE) for herigennem at mindske udledningen af drivhusgasser, bidrage til en bæredygtig udvikling, øge forsynings sikkerheden og fremme teknologiudviklingen til gavn for den økonomiske vækst, konkurrencedygtighed og regionaludvikling m.v.

Forslaget er en del af en samlet klima- og energipakke, hvis hovedindhold er forslag til et revideret kvotehandelsdirektiv, en beslutning om byrdefordeling af CO₂-reduktion udenfor de kvoteomfattede sektorer, reviderede miljørammebestemmelser og et direktiv om CO₂-opsamling og – lagring. Disse behandles særskilt i andre notater.

I hovedtræk indeholder forslaget følgende fire hovedelementer:

- En fordeling af EU's samlede 20 pct. VE-målsætning på de enkelte medlemslande,
- bestemmelser om oprindelsescertifikater og rammerne for handel med disse,
- bestemmelser om en 10 pct. målsætning for vedvarende energi til transport, og
- bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer.

Målsætning inden for VE

Direktivudkastet indeholder en oversigt over medlemslandenes andele af VE i 2005 og forslag til fordeling af EU's samlede mål på 20 pct. på nationale bindende målsætninger i 2020 (bilag 1). De individuelle nationale VE-målsætninger opgøres i forhold til et endeligt energiforbrug, som er nærmere defineret. Udgangspunktet i 2005 for Danmark er 17 pct., og målsætningen for 2020 er sat til 30 pct.. Medlemslandenes målsætninger er sammensat af én del, der er en ligelig fordeling til alle medlemslande og én del der afspejler landenes BNP med en justering for hidtidig indsats. Målsætningerne afspejler derfor ikke de nationale potentialer for VE-udbygning.

Medlemslandenes vedvarende energikilder vist som andel af det endelige energiforbrug i 2005, ift. 2020 målet og som udbygning i procentpoint.

	Vedvarende energikilders andel af det endelige energiforbrug i 2005	Mål for vedvarende energikilders andel af det endelige energiforbrug i 2020	Udbygning i procentpoint
Belgien	2,20 pct.	13 pct.	10,80 pct.
Bulgarien	9,40 pct.	16 pct.	6,60 pct.
Tjekkiet	6,10 pct.	13 pct.	6,90 pct.
Danmark	17,00 pct.	30 pct.	13,00 pct.
Tyskland	5,80 pct.	18 pct.	12,20 pct.
Estland	18,00 pct.	25 pct.	7,00 pct.
Irland	3,10 pct.	16 pct.	12,90 pct.
Grækenland	6,90 pct.	18 pct.	11,10 pct.
Spanien	8,70 pct.	20 pct.	11,30 pct.
Frankrig	10,30 pct.	23 pct.	12,70 pct.
Italien	5,20 pct.	17 pct.	11,80 pct.
Cypern	2,90 pct.	13 pct.	10,10 pct.
Letland	34,90 pct.	42 pct.	7,10 pct.
Litauen	15,00 pct.	23 pct.	8,00 pct.
Luxembourg	0,90 pct.	11 pct.	10,10 pct.
Ungarn	4,30 pct.	13 pct.	8,70 pct.
Malta	0,00 pct.	10 pct.	10,00 pct.
Nederlandene	2,40 pct.	14 pct.	11,60 pct.

Østrig	23,30 pct.	34 pct.	10,70 pct.
Polen	7,20 pct.	15 pct.	7,80 pct.
Portugal	20,50 pct.	31 pct.	10,50 pct.
Rumænien	17,80 pct.	24 pct.	6,20 pct.
Slovenien	16,00 pct.	25 pct.	9,00 pct.
Slovakiet	6,70 pct.	14 pct.	7,30 pct.
Finland	28,50 pct.	38 pct.	9,50 pct.
Sverige	39,80 pct.	49 pct.	9,20 pct.
Det Forenede Kongerige	1,30 pct.	15 pct.	13,70 pct.

Hvert medlemsland skal udarbejde en national handlingsplan. Handlingsplanen skal fastlægge specifikke mål for VE-andelene inden for transport, elfremstilling og varme/køling i 2020, og planen skal angive passende foranstaltninger til at nå målene. Forslaget indeholder desuden fastsættelse af vejledende delmål for den samlede VE-andel i fire trin som en 'sti' på vej til opfyldelsen af VE-målet i 2020. Der er dog ingen delmål for transport (se nærmere nedenfor). Den gradvise indfasning er nærmere fastlagt med en større stigning i den sidste del af perioden. Hvis et medlemsland ikke lever op til sine delmål skal der udarbejdes en revideret handlingsplan for, hvordan man så i stedet vil nå sit mål i 2020. Endvidere skal hvert medlemsland hvert andet år foretage en afrapportering af den faktiske VE-anvendelse i de foregående to år og om omfanget og indholdet af de støtteforanstaltninger, der gælder i medlemslandet for VE-produktionen.

Oprindelsescertifikater og rammerne for handel med disse.

Enhver producent af enten elektricitet fra vedvarende energikilder eller af VE-varme/køling fra anlæg med en kapacitet på over fem MW (termisk) har ret til at få udstedt et oprindelsescertifikat for hver én MWh produceret VE. Certifikatet er et bevis på, at en given energiproduktion er baseret på vedvarende energikilder og svarer derfor til en "varedeklaration".

Endvidere åbner forslaget mulighed for, at oprindelsescertifikaterne kan handles. Hvis der er tale om handel mellem personer - det være sig juridiske eller fysiske - kan handlen alene vedrøre certifikater for nye VE-anlæg eller for kapacitetsudvidelser af eksisterende anlæg, som er opført eller foretaget efter direktivforslagets ikrafttræden.

Et medlemsland, der opfylder sine egne vejledende VE-delmål, har mulighed for at sælge sit overskud af oprindelsescertifikater til et andet land.

Såfremt handel med certifikater risikerer **at** forringe et medlemslands muligheder for at sikre energiforsyningssikkerheden, eller **at** underminere miljøhensynene bag nationale støttesystemer, eller **at** underminere medlemslandets muligheder for at nå sine vejledende VE-delmål, kan medlemslandet gøre personers handel med certifikater betinget af forudgående tilladelse. Reglerne for tildeling af tilladelser må ikke diskriminere arbitrært og skal anmeldes til Kommissionen, som herefter skal offentliggøre anmeldelsen. Direktivforslaget giver ikke Kommissionen eksplicitte beføjelser til at afvise sådanne regler.

En producent, som har modtaget hjemlig støtte til sin produktion fra et givet VE-anlæg, eller hvor certifikater herfra er blevet brugt til opfyldelse af en national VE-forpligtelse, kan under ingen omstændigheder handle med oprindelsescertifikaterne for dette anlæg. VE-producenten er efter forslaget forpligtet til at sørge for, at certifikaterne for VE-produktionen i al fremtid afleveres til medlemslandet og dermed indgår i landets VE-målopfyldelse.

Forslaget åbner også mulighed for at medregne VE-elektricitet fra tredjelande i målopfyldelsen, forudsat at det er forbrugt i EU, produceret på anlæg sat i drift efter direktivets ikrafttrædelse og forsynet med oprindelsescertifikater i overensstemmelse med direktivets regler.

Forslaget fastslår også, at det skal være en enkelt myndighed, som udsteder oprindelsescertifikaterne, fører et nationalt register over disse og registrerer al af- og tilgang til registeret, der sker i forbindelse med aflysninger og eventuel handel mellem to medlemslande eller mellem personer. På denne måde sikres det, at et oprindelsescertifikat kun tæller med i ét medlemslands opfyldelse af sit VE-mål.

En revisionsbestemmelse fastsætter, at Kommissionen senest inden udgangen af 2015 skal vurdere fordele og ulemper ved handlen med oprindelsescertifikater og om nødvendigt fremsætte ændringsforslag.

Målsætning for VE i transport

Forslaget sætter et bindende mål for andelen af vedvarende energi i transportenergiforbruget i 2020 på mindst 10 pct. i hvert medlemsland. Forbruget af andre fossile olieprodukter end benzin og dieselolie indgår ikke i opgørelsen af det relevante transportenergiforbrug. Andre former for VE i transportenergiforbruget end bilbrændstoffer, f.eks. VE-el eller VE-baseret brint, vil kunne medregnes i målopfyldelsen.

Forslaget indfaser et markedsføringspåbud for visse tankstationer, idet der på disse tankstationer ved indfasningens afslutning den 31. december 2014 skal udbydes dieselolie med et indhold på mindst fem pct. biodiesel efter volumen.

Herudover skal medlemsstaterne etablere en mærkningsordning for brændstof iblandet mere end 10 pct. biobrændstof.

Forslaget fastsætter også en række krav til afrapportering fra hvert enkelt medlemsland til Kommissionen vedrørende støtteordninger, markeds- og miljøforhold. Endvidere skal Kommissionen overvåge oprindelsen af biobrændstof anvendt i EU og implikationer af biobrændstofproduktionen i både EU og tredjelande.

Bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer

Direktivet fastlægger med hjemmel i traktatens artikel 95 (totalharmonisering-indre marked) en række bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer og flydende biobrændsler til andre energiformål, der skal sikre, at miljøhensyn tilgodeses ved produktionen af disse. Efterlevelsen af bæredygtighedskriterierne er en forudsætning for, at de kan indregnes i de nationale andele for vedvarende energi eller komme i betragtning til støtteordninger.

Overordnet tager direktivforslaget afsæt i fire kriterier:

- Brugen af biobrændstoffer skal lede til en direkte reduktion i udledningen af drivhusgasser på 35 pct. i hele brændstoffets livscyklus.
- Med afsæt i hensyn til biodiversitet, må biobrændstoffer ikke være produceret af råmaterialer, der er udvundet på skovjord, som har ligget uforstyrret af menneskeskabt aktivitet, områder der er udpeget til at varetage naturbeskyttelseshensyn eller græsområder med høj biodiversitet. Kommissionen vil senere definere nærmere, hvad sidstnævnte omfatter.
- Af hensyn til naturens egen optag af kulstof (carbon storage) må råmateriale til biobrændstoffer ikke være udvundet fra vådlandsarealer eller skovområder på over en hektar m.v., hvis sådanne landområder derved ændrer status i forhold til 2008.
- Med udgangspunkt i øvrige miljøhensyn skal arealer i EU, der anvendes til dyrkning af bioafgrøder efterleve bestemmelserne om ”miljø” i Rådsforordning 1782/2003/EF.

Biobrændstoffer, som opfylder kriterierne og samtidig er fremstillet på basis af affald, restprodukter, halm, græsser, træ m.v. – såkaldt 2. generations biobrændstoffer, kan nyde særlig støtte derved, at aktørerne (benzinselskaber etc.) som får pålagt iblandingspligt kan lade 2. generations biobrændstofferne tælle dobbelt. Dette indebærer dog ikke nogen reduktion i den nationale forpligtelse til at have 10 pct. VE til transport. Den pligtige iblandingsprocent vil således skulle justeres op efter i takt med andelen af 2. generations biobrændstoffer, med henblik på at 10 pct. målsætningen kan fastholdes.

Medlemsstaterne skal pålægge udbydere af biobrændstoffer en rapporteringsforpligtigelse omkring efterlevelsen af ovenstående kriterier, og sikre at udbydernes rapportering er omfattet af en hensigtsmæssig revisionskontrol.

EU-Kommissionen kan endvidere godkende bi- og multilaterale aftaler med tredjelande, samt frivillige internationale ordninger for produktionsstandarder af biomasse.

Ved beregningen af drivhusgasfortrængningen indeholder forslaget en række standardværdier for forskellige typer biobrændstoffer, der spænder fra nul pct. (ethanol fremstillet på basis af hvede i en uspecificeret proces) til 95 pct. (Fischer Tropsch diesel fremstillet på resttræ) samt en metode til beregning af drivhusgasfortrængningen.

Det påhviler medlemsstaterne inden den 31. marts 2010 at fremsende en rapport, der indeholder en liste over de såkaldte NUTS2-områder, for hvilke det typisk kan forventes at drivhusgasudledningen fra landbrugsproduktion af råvarer ikke overstiger udledningsværdier specificeret i direktivet.

Andre bestemmelser

For at sikre en smidig og hurtig godkendelsesprocedure for opførelse af nye VE-anlæg stiller forslaget også administrative krav til sagsbehandlingen og krav om oplysning om eventuelle tekniske specifikationskrav, udtrykt efter EU's standarder. Endvidere indeholder forslaget også krav om, at medlemsstaten skal sørge for, at netudbygningen sker i takt med den fysiske VE-udbygning, ligesom elektricitet fra VE-anlæg skal have forrang til nettet. Tilsvarende skal vilkår, tariffer og betaling for brug af nettet og eventuelle kompensationsordninger, for så vidt angår netforstærkning og udbygning, offentliggøres og gælde ensartet for alle brugere af nettet.

Endvidere foreslås det, at hvert medlemsland skal udvikle et certificeringssystem for installatører af små VE-anlæg i overensstemmelse med nærmere angivne kriterier.

Endelig foreslås det, at en medlemsstat ved nybyggeri eller renovering af eksisterende byggeri skal overveje brugen af vedvarende energikilder og i bygningsreglementet anføre minimumskrav til forbruget af vedvarende energi.

2. Gældende dansk lovgivning

Det gældende VE-eldirektiv er implementeret i den danske elforsyningslov, som vil skulle ændres i lyset af forslaget. Der er ikke i danske retsregler om anvendelse af vedvarende energi og biobrændstoffer i transportsektoren.

Herudover skønnes forslaget ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

3. Høring.

Forslaget blev sendt i høring den 24. januar 2008 til en bred kreds med frist for bemærkninger den 8. februar 2008.

Følgende fremgår af høringssvarene opdelt efter de emner, som har været nævnt i høringssvarene.

Byrdefordeling og målsætninger

Energi Industrien, CO-Industri, Landbrugsrådet, Dansk Metal, Dansk Energi, Vindmølleindustrien, Greenpeace, Dansk Skovforening, Organisationen for Vedvarende Energi (OVE), Danmarks Vindmølleforening og Foreningen af Rådgivende Ingeniører er positive overfor ambitionsniveauet i direktivforslaget og den danske VE-andel på 30 pct.. Det Økologiske Råd og WWF støtter beslutningen om 20 pct. VE i EU, men mener at målsætningen skal skærpes som følge af, at opgørelsen baseres på endeligt energiforbrug. LO mener, at der er potentiale for yderligere VE-udbygning, og 3F foreslår et EU-mål på 30 pct. i 2020.

Dansk Industri er positiv overfor det samlede ambitionsniveau, men mener ikke at danske virksomheder skal pålægges større omkostninger end deres (vest)europæiske konkurrenter.

Fastlæggelse af delmålsætninger på vejen mod 2020

Ifølge Dansk Industri og Energi Industrien skal delmålene være af ikke-bindende karakter for at sikre den fornødne fleksibilitet i VE-udbygningen. Heroverfor står Greenpeace og Det Økologiske Råd, der foreslår bindende delmål. Vindmølleindustrien, WWF, Dansk Naturfredningsforening, Greenpeace, Det Økologiske Råd og Landbrugsrådet foreslår en mere jævn udbygning, da den foreslåede 'sti' har for høj vækst i slutningen af perioden. Vindmølleindustrien, Greenpeace og Det Økologiske Råd foreslår, at Kommissionen får stærkere muligheder for sanktioner hvis delmålene ikke overholdes.

Nationale handlingsplaner

Dansk Industri, Energi Industrien og Vestas foreslår at EU Kommissionen udarbejder fælles retningslinjer for udarbejdelse af nationale handlingsplaner for at gøre dem operationelle.

Nationale støttesystemer

Flere påpeger, at nationale støttesystemer ikke bør ændres pludseligt af hensyn til investortiliden og en stabil udbygningstakt (Dansk Industri, Vestas, Vindmølleindustrien, Greenpeace,

Danmarks Vindmølleforening). Landbruksrådet tager stærkt afstand fra forslaget fordi det kan føre til konkurrence mellem nationale støttesystemer. Energinet.dk og Energitilsynet mener at der er behov for en harmonisering af de nationale støtteordninger.

VE-handel

Høringssvarene indeholder mange udmeldinger omkring spørgsmålet om handel med oprindelsesgarantier eller VE-certifikater. En del interessenter noterer sig med tilfredshed at direktivforslaget giver mulighed for handel med VE-certifikater i et fleksibelt system (CO-industri, Dansk Metal, Energinet.dk, Dansk Erhverv, Greenpeace). Andre går skridtet videre og ønsker, at der med tiden udvikles et markedsorienteret system, der sikrer fælles rammer for støtte/finansiering af VE-udbygningen (Dansk Industri, Energi Industrien, Vindmølleindustrien, Danmarks Vindmølleforening og Vestas). Andre igen (Landbruksrådet, LO, Dansk Energi) finder det vigtigt, at der på kort sigt etableres en fælles markedsbaseret system, der kan suppleres med støttesystemer.

Handelsaktører

Greenpeace og Organisationen for Vedvarende Energi mener, at VE-handel alene skal foregå mellem medlemslande og ikke mellem private aktører. Flere peger på, at forslagets bestemmelser om at medlemslandene kan begrænse handel er for uklart formuleret og bør gøres mere klare og baseret på objektive kriterier (Dansk Industri, Energi Industrien). Andre (Det Økologiske Råd og Dansk Energi) går videre og mener, at medlemslandene ikke skal have muligheder for at begrænse handel med VE, som ikke modtager national støtte. Det Økologiske Råd mener endvidere, at grupper af medlemslande skal have mulighed for at indgå i et handels-samarbejde.

Dansk Industri, Energi Industrien, Dansk Energi og Det Økologiske Råd finder det unødvendigt begrænsende for handel at en VE-producent, der vælger at modtage økonomisk støtte, skal være bundet i hele anlæggets levetid. Der er forslag om en kortere bindingsperiode på f.eks. 3-5 år. Dansk Industri og Energi Industrien støtter forslaget om, at Kommissionen senest i 2014 revurderer handelselementet.

Oprindelsesgarantier

Energi Industrien og Dansk Fjernvarme mener, at grænsen på fem MW for udstedelse af oprindelsesgarantier til varme og køling bør fjernes (evt. nedsættes til én MW) fordi garantierne alene udstedes på anmodning og dermed er frivillige. Dansk Fjernvarme finder ikke, at nationale oprindelsesgarantiordninger giver den fornødne sikkerhed, de bør derimod baseres på internationale anerkendte standarder. Dansk Energi mener ikke, at der skal være en udløbsdato på oprindelsesgarantierne og det skal være muligt at sætte garantierne i 'banken' til senere brug.

Infrastruktur

CO-industri, Landbruksrådet, Dansk Metal, Energinet.dk, Vestas, Vindmølleindustrien og Det Økologiske Råd understreger, at der er behov for investeringer i infrastruktur samtidig med den fysiske VE-udbygning. KL peger på at kommunerne har behov for redskaber for yderligere at fremme vedvarende energi i den kommunale planlægning. I den forbindelse nævnes at der er behov for revision af de kommunale varmeplaner og udarbejdelse af energiplaner med henblik på at medvirke til en opfyldelse af målsætningerne.

Administrative procedurer

Der er støtte fra Dansk Industri og Energi Industrien til at mindske de administrative byrder fx ved at oprette "one-stop-shops" for at myndighedsbehandlingen kan klares i et sagsforløb. Erhvervs- og selskabsstyrelsen vurderer, at forslaget vil påføre virksomhederne administrative og erhvervsøkonomiske byrder.

Målsætning for VE i transport

Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Energi, Det Økologiske Råd, Organisationen for Vedvarende Energi og Vindmølleindustrien støtter, at målet om 10 pct. VE i transportsektoren ikke er begrænset til biobrændstoffer, men også åbner for f.eks. VE-el i elbiler. Dansk Energi og Vindmølleindustrien finder behov for at præcisere, hvordan VE-el indregnes i transporten, samt at sikre korrekt, ligestillet behandling af de forskellige VE-former.

Danske Erhverv, Dansk Transport og Logistik (DTL) og Det Økologiske Råd henleder opmærksomheden på, at andre alternative drivmidler end biobrændstoffer kan bidrage til at realisere de overordnede politiske mål. Oliebranchens Fællesrepræsentation (OFR) ønsker, at andre VE-drivmidler end biobrændstoffer indføres i takt med, at de bliver tilgængelige og omkostningseffektive alternativer. Greenpeace advarer mod alvorlige miljømæssige og sociale virkninger, hvis målopfyldelsen sker ved biobrændstoffer. Landbrugsraadet vurderer, at biobrændstoffer for nærværende er det eneste realistiske CO₂-begrænsende alternativ for transportsektoren. Danske Erhverv, Dansk Transport og Logistik (DTL), Det Økologiske Råd og OVE påpeger mulighederne for energieffektiviseringer. OVE henviser til mere effektive transportformer.

Danmarks Naturfredningsforening, Danske Erhverv, DTL, og Organisationen for Vedvarende Energi stiller spørgsmålstejn ved biobrændstoffernes miljøprofil. Novozymes finder at 10 pct. er opnåeligt og bør primært være i form af biobrændstof. Dansk Industri og Energi Industrien bemærker, at 10 pct. målet bør forudsætte bæredygtige og konkurrencedygtige 2. generations biobrændstoffer, jf. Det Europæiske Råds konklusioner fra marts 2007. Greenpeace finder, at Rådets forudsætning om bæredygtige biobrændstoffer næppe ser ud til at kunne opfyldes.

Dansk Transport og Logistik (DTL), Danske Erhverv, HTS Handel, Transport og Service (HTS), International Transport Danmark (ITD), Dansk Kollektiv Transport (DKT) advarer om, at biobrændstoffer kan være en meget dyr løsning.

Bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer

HTS Handel, Transport og Service, ITD og DKT er positiv overfor bæredygtighedskriterierne. Fagligt Fælles Forbund 3F, Landbrugsraadet, LO og Oliebranchens Fællesrepræsentation anbefaler bæredygtighedskriterier, som også udstrækkes internationalt. Organisationen for Vedvarende Energi ønsker offentlig høring, inden Kommissionen kan godkende internationale aftaler om bæredygtighedskriterier. OFR understreger, at kriterierne ikke må komme til at virke som handelshindringer overfor tredjelande.

Novozymes roser Kommissionens udspil og støtter stærkt op om etablering af kriterier. Greenpeace og WWF opfordrer til kraftigt skærpede kriterier gældende alle former for biobrændsler. Danmark Naturfredningsforening mener, at kriterierne bør skærpes løbende i takt med den teknologiske udvikling. OFR ønsker, at der skabes mulighed for at justere 10 pct. målet, såfremt de endelige bæredygtighedskriterier gør det vanskeligt at realisere det.

Det Økologiske Råd finder CO2-fortrængningskravet på mindst 35 pct. meget lavt, og Danmarks Naturfredningsforening og Greenpeace synes, at det bør hæves til mindst 60 pct. Greenpeace finder, at Kommissionens beregningsmetoder bør revideres, da den opgivne drivhusgasreduktion for rapsbaseret biodiesel forekommer markant overvurderet. Novozymes mener, at 35 pct. muliggør at eksisterende teknologier og processer kan bruges, hvilket er en forudsætning for at få etableret et marked for biobrændstoffer, dog for at stimulere udviklingen af fremtidens teknologier bør arbejdes med trinvis hævnning af procentsatsen.

Danmark Naturfredningsforening, Det Økologiske Råd, Greenpeace og WWF finder, at der er taget utilstrækkeligt hensyn til afledte negative effekter på arealanvendelsen. Det Økologiske Råd efterlyser kriterier om mest energieffektiv anvendelse af biomassen. Greenpeace ønsker generelt, at der tages højde for flere miljøaspekter. Danmark Naturfredningsforening ønsker, at kriterierne udstrækkes til at omfatte anvendelse af gødning og pesticider. Oliebranchens Fællesrepræsentation (OFR) fremhæver hensynet til grundvand og luftkvalitet. Danmark Naturfredningsforening, OFR og WWF fremhæver hensynet til fødevarereproduktion og -priser. OVE ønsker, at kravene om biodiversitet bør tage udgangspunkt i status for arealanvendelsen per 1. januar 2005 og ikke 2008. Landbruksrådet ønsker uddybet argumentation for begrænsninger på brug af biomasse fra specielle områder.

3F, Danmark Naturfredningsforening, Greenpeace, LO, OVE og WWF ønsker, at bæredygtighedskriterierne også indbefatter sociale forhold. 3F og LO nævner i den forbindelse, at bioenergien bør fremstilles i overensstemmelse med ILO's konventioner.

Greenpeace og OVE ønsker mulighed for at stille egne mere ambitiøse nationale bæredygtighedskrav.

Greenpeace finder, at der er utilstrækkelig garanti for håndhævelsen af kriterierne.

DTL, Danske Erhverv, HTS, ITD, DKT og Oliebranchens Fællesrepræsentation opfordrer til, at der vedrørende biobrændstoffer koordineres i forhold til den igangværende forhandling af brændstofkvalitetsdirektivet.

Støttesystemer for biobrændstoffer

Oliebranchens Fællesrepræsentation finder det hensigtsmæssigt, at nye bioprodukter indføres ved krav om iblanding og vurderer, at "dobbelttællingen" af 2. generations biobrændstoffer vil forringe det nuværende europæiske system med ensartede brændstofs-specifikationer. Dansk Energi synes det er positivt, at 2. generations biobrændstoffer kan tælle dobbelt, men at medlemsstaterne skal pålægges at redegøre for deres fremgangsmåde vedr. dette. WWF ønsker stærkere incitamenter til at anvende biobrændstoffer med høj drivhusgasreduktion.

Det Økologiske Råd og Greenpeace afviser tvungen markedsføring af specielle biobrændstoffer.

Dansk Energi ser et potentielt problem i, at medlemsstaterne vil undlade at støtte fremstilling af biobrændstof, fordi biobrændstoffet efterfølgende kan eksporteres og derved ikke tæller med i den nationale målopfyldelse.

Tekniske forhold vedr. biobrændstoffer

HTS Handel, Transport og Service, ITD, DKT og Oliebranchens Fællesrepræsentation mener, at reglerne for brug af biobrændstoffer skal udformes på EU-niveau. Oliebranchens Fællesorganisation ønsker, at regelsættet fortsat defineres i brændstofkvalitetsdirektiv og europæiske CEN-standarder.

Søfartsstyrelsen gør opmærksom på, at biobrændstoffer kun må transporteres i kemikalietankere, hvilket skaber en potentiel risiko for tonnagemangel.

Andet

Energi Industrien finder det positivt, at forslaget også har fokus på fjernvarme og -køling.

Energi Industrien støtter anvendelsen af EU minimumsstandarder som instrument til at udpege de støtteberettigede anlæg.

Dansk Metal foreslår, at der udvikles en fælles EU-indsats for at kunne evaluere og dokumentere performance af forskellige energisystemer.

Dansk Energi foreslår, at direktivet gøres konsistent med målet om et velfungerende indre marked for energi således at energi fra vedvarende energi integreres med EU's øvrige energipolitik.

Vindmølleindustrien finder det forkert at give adgang til at medtælle anlæg, som først tilsluttes efter 2020 og mener at force majeure bestemmelsen skal strammes op og foreslår endvidere at der sker en normalisering af vindproduktionen.

Organisationen for Vedvarende Energi mener, at der er behov for særlig opmærksomhed i forhold til indregning af VE fra varmepumper for at undgå at den el, der anvendes til at drive varmepumperne, tælles med som VE.

Danmarks Naturfredningsforening støtter forslaget om, at VE skal fremmes i forbindelse med renovering af eksisterende bygninger og ved nybyggeri og ønsker et mere vidtgående forslag for at udbrede energineutrale bygninger.

Dansk Fjernvarme mener, at biomasse også bør omfatte marin biomasse.

Specialudvalgsdrøftelse

Notatet blev, som en del af den samlede klima- og energipakke, drøftet på et fælles EU-specialudvalgsmøde for energi og miljø d. 7. februar 2008. Nedenfor et kort gengivet de overordnede kommentarer som blev fremsat.

Ingen af deltagerne kommenterede byrdefordelingen af 20 pct. VE-målet.

Med hensyn til "stien" for gennemførelsen af VE-målsætningen anbefalede Vindmølleindustrien en ikke-lineær sti, dvs. en sti der var progressiv i sin udformning, men ikke så ekstremt som den foreslåede 'hængekøje'. Økologisk Råd kritiserede også "hængekøje" stien for at være for ekstrem.

For så vidt angår VE-handel støttede Dansk Energi, at der blev åbnet op for handel med VE-beviser, men der mangler de nødvendige elementer for at handel faktisk bliver mulig, f.eks. binder forslaget til hele projekter, der er ikke mulighed for banking og levetiden for oprindelsesgarantierne er på kun ét år. Økologisk Råd var principielt positivt indstillet over for etablering af et certifikatmarked, når blot det fandt sted gradvist og under hensyntagen til investortilliden, og mente, at man godt kunne have et certifikat marked og støttesystemer parallelt. Vindmølleindustrien støttede direktivets balance mellem handel og støttesystemer og henviste til, at Kommissionen har offentliggjort en rapport, der viser at de tilpassede støttesystemer er de mest effektive. Greenpeace støttede synspunktet om at certifikaterne skal udvikles lang-

somt. OVE var bekymret for VE-certifikat handel, som man fandt var skadelig for støttesystemerne. NOAH var imod et VE-certifikat marked

Med hensyn til biobrændstoffer påpegede Oliebranchens Fællesrepræsentation, at EU er et sammenhængende brændstofmarked og derfor kunne for stor fleksibilitet i VE til transport føre til at der bliver handelshindrende forskelle mellem brændstoffer i de forskellige lande. Hvis man satsede på VE-el til transport skulle det være i hele EU. Desuden fandt man det uklart, hvordan man kunne dokumentere VE-el til transport. Vindmølleindustrien, NOAH og Organisationen for Vedvarende Energi støttede at inddrage VE-el i transport. Dansk Naturfredningsforening og NOAH var imod biobrændstoffer.

Vedrørende bæredygtighedskriterier for biobrændstoffer påpegede Dansk Erhverv, at det var helt centralt, at der var fælles bæredygtighedskriterier for VE-direktivet og brændstofkvalitetsdirektivet. Greenpeace mente, at bæredygtighedskriterierne var for svage, men støttede inddragelse af sociale kriterier. NOAH fandt, at 35 pct. kriteriet skulle strammes op. Dansk Naturfredningsforening fandt bæredygtighedskriterierne gode, men kritiserede at de ikke omfattede arealanvendelses problemstillingen. Dansk Naturfredningsforening mente endvidere, at 35 pct. kriteriet var sat for lavt og fandt, at der burde være en planlagt stramning over tid. Økologisk Råd mente at bæredygtighedskriterierne skulle opgøres landeafgrænset for at undgå u hensigtsmæssig transport af biomasse.

Sagen er endvidere blevet drøftet i Klima- og Energipolitisk specialudvalg den 15. maj 2008.

Det økologiske Råd (DØR) og NOAH mener at der skal være bindende delmål, at der løbende skal monitoreres med hensyn til opfyldelsen af disse og at der skal være sanktioner for ikke at nå disse mål. DI mente derimod ikke at landenes delmål skal være bindende idet det vil svække landenes fleksibilitet og omkostningseffektiviteten.

NOAH var stadig imod handel med VE-beviser. Dansk Energi støtter derimod handel med VE-beviser og mente at virksomheder også burde kunne handle med VE-beviser. Vindmølleindustrien støttede ligeledes handel med VE-beviser.

DI mente at Landene skulle kunne opfylde en del af deres VE forpligtelser gennem handel med VE-beviser. Energinet.dk mente at der bør strammes op omkring handel med VE-beviser.

Mht. biobrændstoffer mente DØR at det var vigtigt at der bliver stillet en række bæredygtighedskriterier. OVE fremhævede at man havde oplevet store negative sociale konsekvenser ifm. Produktionen af biobrændstoffer i udviklingslande. Desuden mente OVE at en evt. biobrændstofmålsætning burde tage hensyn til krav og energieffektivitet.

NOAH gik stadig ind for en højere fortrængningskvotient når det gjaldt biobrændstoffer; mindst 60%. Desuden skal det være frit om et Medlemsland vælger at implementere mål for biobrændstoffer i transportsektoren. Greenpeace støtter, at målet om 10 pct. VE i transportsektoren ikke er begrænset til biobrændstoffer. Landbrugsrådet fremhævede at det ikke nødvendigvis er produktionen af biobrændstoffer der presser fødevarepriserne i vejret.

Oliebranchens Fællesrepræsentation satte spørgsmålstejn til hvordan man ville sikre den infrastrukturelle udbygelse ift. fx elbiler.

Vindmølleindustrien bekræftede at man stadig ønsker en mere lineær sti set ift. Kommissionens foreslåede 'hængekøje'. Opfølgningen på de nationale stier bør være mere præcis for at sende de rette signaler bagud i systemet.

Landbrugsrådet efterspurgte indsigt baggrunden for regnskaber fsva. de samfundsøkonomiske konsekvenser af VE-direktivet for Danmark.

WWF ville vide hvilken mekanisme der var tænkt på ifm. Samlenotatets formulering om en 'mekanisme der sikrer at lande som markant afviger fra sine delmål, vedtager foranstaltninger der kan sandsynliggøre en tilstrækkelig VE-udbygning frem mod VE-målet.

4. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Klima-energipakken generelt:

Der var en indledende drøftelse af klima-energipakken i Rådet på rådsmøderne den 28. februar 2008 (energi) og 3. marts 2008 (miljø). Denne drøftelse havde en mere generel karakter, herunder tidshorizonten for forhandlingerne og den overordnede arkitektur i pakken. Langt hovedparten af EU-landene gav udtryk for, at det var væsentligt, at der blev indgået en aftale senest i begyndelsen af 2009. Ingen lande åbnede op for en byrdedelingsdiskussion. Det Europæiske Råd blev i marts enige om, at Rådet skulle søge at nå til enighed om hele klima- og energipakken inden udgangen af 2008.

VE-direktivet har været drøftet på arbejdsgruppeniveau siden februar. Der er fortsat mange bemærkninger og ændringsforslag til teksten, men samtidig en konstruktiv stemning til at bidrage til løsninger fra alle sider.

Bæredygtighedskriterier

Forhandlingerne om bæredygtighedskriterierne foregår i en særlig ad hoc arbejdsgruppe, som er nedsat af Coreper. Baggrunden for denne særlige procedure er, at bæredygtighedskriterierne for biobrændstoffer skal fremgå af såvel VE-direktivet som af brændstofkvalitetsdirektivet. Arbejdet med brændstofkvalitetsdirektivet, der forhandles af Miljørådet, er langt fremme, og det foreliggende forslag rummer bestemmelser, der kan medføre et betydeligt forbrug af biobrændstoffer.

En række medlemslande synes umiddelbart at gå ind for, at mindstekravet til biobrændstoffers drivhusgasfortrængning hæves over tid. Flere medlemslande synes foreløbigt at støtte, at der skal opstilles kriterier for andre miljømæssige og sociale virkninger i tredjelande. Det diskuteres, om dette i givet fald skal være i form af bindende krav eller overvågning med mulighed for, at Kommissionens senere kan foreslå korrigerende foranstaltninger.

Byrdefordeling

Med hensyn til byrdefordelingen har der generelt været tale om en positiv modtagelse af direktivforslaget. De fleste lande har tilkendegivet, at der for deres vedkommende er tale om meget store byrder. Formandskabet har udskudt drøftelsen af byrdefordelingen til der er opnået enighed om de øvrige bestemmelser i VE-direktivforslaget, idet fordelingen skal ses i sammenhæng med den samlede balance i hele klima-energipakken og det samlede VE-direktivforslag.

Handelssystemet

VE-handelssystemet er et af de vigtigste spørgsmål. En gruppe lande anført af Storbritannien ønsker større fleksibilitet og frygter, at der ikke kommer handel med oprindelsesbeviser i tilstrækkeligt omfang. Landene der ønsker mere fleksibilitet og handel satser i vid udstrækning på at købe sig til deres VE-målopfyldelse i andre EU-lande. Heroverfor står en gruppe lande, som ønsker at opfylde deres VE-mål ved hjælp af nationale initiativer. Disse lande er bekymrede for, om bestemmelsen med forhåndsgodkendelse er juridisk holdbar i henhold til EU's konkurrenceregler med hensyn til at sikre, at et medlemsland kan begrænse handel med oprindelsesbeviser, jf. Traktatens forbud mod kvantitative indførselsrestriktioner (art. 28 – jf. dog også undtagelsesmuligheder (CION peger selv på offentlig sikkerhed) i art. 30).

Nationale handlingsplaner

Der er generel opbakning til udarbejdelse af nationale handlingsplaner for hvordan de enkelte lande påtænker at nå det endelige VE-mål. En stor gruppe af lande er dog afvisende over for behovet for at have vejledende delmål. En gruppe lande, herunder Danmark, har fastholdt nødvendigheden af delmål for at sikre en løbende VE-udbygning i medlemslandene. En ”sti” til opfyldelsen af VE-målet giver Kommissionen det nødvendige grundlag for at kunne vurdere landenes handlingsplaner.

VE og bygninger

Direktivet stiller forslag om, at en medlemsstat ved nybyggeri eller renovering af eksisterende byggeri skal overveje brugen af vedvarende energikilder og anføre minimumskrav til forbruget af vedvarende energikilder. Danmark, støttet af flere andre lande, har modsat sig dette med henvisning til, at reglen betyder en vis VE-minimums-andel i bygninger, hvilket ikke er omkostningseffektivt.

5. Regeringens foreløbige generelle holdning

Generelt:

Fra dansk side er der grundlæggende støtte til formålet med direktivet om at fremme vedvarende energi. Direktivforslaget anses således som en naturlig opfølgning på konklusionerne fra DER den 8. og 9. marts 2007.

Det er den danske regerings holdning generelt, at Kommissionens pakke, herunder VE-direktivet, bør forhandles samlet, og regeringen lægger vægt på, at der træffes beslutning i Rådet om klima- og energipakken i 2008.

Fokuseringen på omkostningseffektive løsninger er helt centralt. Den nødvendige fleksibilitet i implementeringen af målene må sikres, herunder velfungerende handelssystemer for emissioner og for VE. Endvidere bør virkemidlerne til opnåelse af EU's overordnede klima- og energimål og samspillet mellem disse jævnlige være genstand for evaluering i forhold til såvel omkostningseffektivitet og bidrag til det overordnede mål.

Den nationale målsætning som foreslået af regeringen i 2007 om 30 pct. VE i 2025 (målt i forhold til bruttoenergiforbrug) svarer med en lineær indpasning til ca. 29,6 pct. i 2020 målt i endeligt energiforbrug. Det anerkendes, at Kommissionen har taget hensyn til landenes hidtidige indsats.

Regeringen noterer sig, at målsætningen er fastsat på baggrund af det endelige energiforbrug. Herved sidestilles forskellige VE-teknologier, eksempelvis vil el fra vindmøller tælle på lige

fod med el fra biomassefyrede værker, hvilket ikke er tilfældet hvis man bruger en opgørelse på bruttoenergiforbruget.

VE-handelssystemet og nationale støtteordninger

Danmark er positiv over for forslaget, fordi det opstiller den nødvendige ramme på fællesskabsniveau for udbygning af vedvarende energi i energiproduktionen. Den danske regering er positiv over for, at handel mellem lande introduceres som en mulighed, for at medlemslandene samlet set kan nå målsætningen i 2020 på en omkostningseffektiv måde. Fra dansk side kan man støtte, at medlemslande, der i deres nationale handlingsplan ønsker at opfylde deres forpligtelse gennem en national VE-udbygning, får mulighed for at sikre sig, at en sådan udbygning kan tælle med i opfyldelsen af den nationale forpligtelse. Det er i dansk interesse, at opfyldelsen af den danske forpligtelse gennem etablering af ny VE-kapacitet kan gennemføres nationalt.

Handel mellem producenter eller andre markedsaktører vil ifølge direktivet være afhængig af, at medlemslandene giver 'eksport-tilladelse' henholdsvis 'import-tilladelse', og kravene til disse rammer er vide. Ifølge direktivet må de blot ikke diskriminere arbitrært. Kommissionen har under forhandlingerne tilkendegivet, at bestemmelsen om forhåndsgodkendelse er tilstrækkelig juridisk robust i forhold til EU's indre markeds regler, og at det ikke er muligt at opstille mere præcise og objektive kriterier for medlemslandenes muligheder for at hindre handel med VE-certifikater. Samtidig har en række lande ønsket at "vende bevisbyrden" således at lande ikke skal forklare hvorfor de *ikke* ønsker at deltage i handelssystemet, men omvendt først deltager når et land melder sig ind i handelssystemet (opt-in i stedet for opt-out). Regeringen kan på det grundlag acceptere de foreliggende bestemmelser såvel som andre kompromiser, der på den ene side giver mulighed for at lande, som ønsker at fremme handel, kan gøre dette, og på den anden side sikrer, at lande som ønsker at opfylde deres VE-forpligtelse nationalt, kan gøre dette. Regeringen lægger vægt på at handelssystemet for VE – beviser bliver så velfungerende som muligt. Fra dansk side vil man derfor klart foretrække et system baseret på opt-out frem for opt-in for at fremme handelsmulighederne, hvilket ifølge Kommissionen forventes at være en fordel for Danmark.

Regeringen er enig i, at det ikke er hensigtsmæssigt på nuværende tidspunkt at foreslå en fuldstændig harmonisering af den økonomiske støtte som en nødvendighed for at fremme øget anvendelse af vedvarende energi. Samtidig støttes, at Kommissionen inden 2015 overvejer om handelssystemet med de begrænsninger, der ligger i det, er hensigtsmæssigt på længere sigt.

Regeringen er positiv over for forslaget, fordi det i udgangspunktet kan rumme de enkelte landes forskellige støttesystemer og hermed muliggør kontinuitet i forhold til den igangværende indsats for at fremme den vedvarende energianvendelse. Danmark er dermed positiv over for en justering, som muliggør, at landene kan opretholde nationale støttesystemer. Fra dansk side støtter man et system, der understøtter investortilliden og undgår løsninger, der kan føre til konkurrence mellem medlemslandenes støttesystemer.

VE og beregning af målopfyldelse

Elproduktion fra vindmøller kan variere betydeligt, op mod 20 pct. fra år til år. For at tage højde for denne variation på grund af klimatiske forhold, vil det være i dansk interesse, at der ved dokumentation af opfyldelsen af mål bliver mulighed for at anvende en normal vindproduktion. Der bør derfor indføres en korrektionsmetode, hvorefter den faktiske produktion kan

omregnes til produktionen i et normalår. Ifølge direktivforslaget gælder det allerede for vandkraft, at der skal ske en omregning til normale nedbørsforhold.

Vejledende delmål

Danmark støtter, at forslaget indeholder delmål. Fra dansk side vil der imidlertid blive arbejdet for, at de sikres et stærkere incitament for medlemslandene til at gøre en effektiv indsats for at fremme etableringen af VE, eksempelvis ved at de vejledende delmål i stedet får mere forpligtende karakter eller at der på anden måde etableres en mekanisme, som sikrer at lande, som markant afviger fra sine delmål, vedtager foranstaltninger, der kan sandsynliggøre en tilstrækkelig VE-udbygning frem mod delmålet.

Desuden ser man fra dansk side positivt på, at Kommissionen via de nationale handlingsplaner og rapporteringsforpligtelser kan følge medlemslandenes udbygning med ny kapacitet til vedvarende energi og hvert enkelt lands "sti" til opfyldelse af VE-målsætningen. Fra dansk side finder man, at disse mekanismer bør udformes på en måde, som giver medlemslandene rimelige og nødvendige muligheder for at dokumentere, at en faktisk udbygning finder sted.

Danmark ønsker, at udbygningstaksten bliver mere jævn i perioden, end den som Kommissionen har foreslået.

Omkostningseffektivitet

Fokuseringen på omkostningseffektive løsninger er helt centralt. Den nødvendige fleksibilitet i implementeringen af målene må sikres, herunder velfungerende handelssystemer for emissioner og for vedvarende energi. Endvidere bør virkemidlerne til opnåelse af EU's overordnede klima- og energimål og samspillet mellem disse jævnlige være genstand for evaluering i forhold til såvel omkostningseffektivitet og bidrag til det overordnede mål.

Administration

Fra dansk side støtter man, at det i hvert medlemsland skal være én enkelt organisation, som har hovedansvaret for udstedelsen m.v. af oprindelsescertifikaterne. Der bør sikres, at systemerne i de enkelte lande kan arbejde sammen. Dette vil også være fordelagtigt for handelssystemet, hvis det på længere sigt udvides.

Danmark støtter desuden behovet for smidige og administrative krav til sagsbehandlingen i forbindelse med opførsel af nye VE-anlæg. Der er sympati for, at forslaget stiller krav til medlemsstaterne om at sørge for, at netudbygningen i EU sker i takt med VE-udbygningen og der i øvrigt er ensartede betingelser og vilkår for alle brugere af nettet, også nye der tilslutter sig.

VE og bygninger

Det er vurderingen, at kravet om, at der skal være et særskilt delmål for vedvarende energi i bygninger, ikke bidrager til yderligere energibesparelser eller CO₂-reduktion, men alene begrænser fleksibiliteten for efterlevelse af øverstegrænsen for energitilførslen i forbindelse med nybyggeri eller renoveringer i eksisterende bygninger, som er indeholdt i det nuværende bygningsdirektiv med dets energirammeberegning. Fra dansk side vil man lægge vægt på, at kravet udgår af direktivforslaget. Såfremt der ikke kan opnås tilslutning hertil vil man fra dansk side søge en undtagelse, der sikrer at lande der foretager en energirammeberegning efter bygningsreglementet og dermed har en beregningsmetode, der tager højde for VE, kan undtages fra kravet.

VE i transportsektoren

Fra dansk side finder man det væsentligt, at målet på 10 pct. vedvarende energi i transportsektoren giver medlemslandene fleksibilitet til selv at finde de mest velegnede vedvarende energikilder til efterlevelse af målet.

Forslaget om særlig støtte til 2. generations biobrændstofteknologier hænger tæt sammen med spørgsmålet om det rette CO₂-fortrængningskrav. Udviklingen af de mest miljøvenlige biobrændstof teknologier vil med fordel kunne stimuleres ved et krav om en væsentlig CO₂-fortrængning og en på forhånd annonceret gradvis stramning heraf over tid.

Fra dansk side finder man det væsentligt, at mindstekravet til reduktion af drivhusgasemissioner ved at fortrænge fossile brændstoffer med biobrændstoffer opgjort over hele brændstoffets livscyklus øges fra de foreslåede 35% men fortsat under 45% i 2010, og at den endvidere øges til 50-60% i 2015 koblet med en revisionsklausul, der kan anvendes såfremt den teknologiske udvikling muliggør højere reduktionskrav.

Generelt finder Danmark det væsentligt, at energieffektive løsninger som VE-el til eldrevne køretøjer/plug-in hybridbiler tillægges en vægt i opfyldelsen af VE-transportmålet, der tager højde for deres større energieffektivitet i forhold til andre VE-former i transporten. Der bør således korrigeres for, at eldrevne køretøjer i kraft af deres overlegne energieffektivitet skal bruge væsentlig mindre energi (VE-el) til at udføre samme transportarbejde end løsninger baseret på forbrændingsmotoren (biobrændstoffer). Som forslaget er udformet indebærer det en væsentlig mindre stigning i VE-procenten, hvis en given mængde benzin/diesel erstattes af VE-el til eldrevne køretøjer, end hvis den erstattes af f.eks. biobrændstoffer.

Netop for at sikre den størst mulige fleksibilitet for efterlevelsen af målet, finder Danmark det desuden uhensigtsmæssigt, at forslaget påbyder en indfaset markedsføring af biodiesel iblandt fossil dieselolie. De tekniske og miljømæssige krav til dieselolie tilsat biodiesel bør fortsat reguleres i brændstofkvalitetsdirektivet og ikke som efter forslaget i VE-direktivet (annex V-VI).

Danmark ser positivt på, at bæredygtighedskriterierne for biobrændstof omhandler krav til biobrændstoffernes direkte effekt på CO₂-fortrængning, kul-binding i jord og biomasse samt biodiversitet. Dog forholder man sig fra dansk side skeptisk overfor det bureaukrati, der kan opstå i forbindelse med det foreslåede system, som kræver, at der skal holdes øje med den nuværende og fremtidige anvendelse af landbrugsjord i samtlige lande i EU/verden. Der bør heller ikke unødigt indarbejdes krav, som reguleres i anden lovgivning.

Det bør sikres, at initiativet ikke kolliderer med EU's mål om at standse tilbagegangen i biodiversitet senest i 2010. Der er i den forbindelse behov for en begrebsmæssig præcisering af "arealer med høj biodiversitetsværdi" samt i øvrigt "arealer med store kulstoflagre".

Endvidere efterlyses kriterier, der forholder sig til centrale forhold som energieffektiviteten i anvendelsen af den knappe biomasse ressource og til de eventuelle afledte sociale uhensigtsmæssige konsekvenser i form af højere fødevarerpriser ved stadig mere intensiv drift af bioafgrøder på bekostning af fødeareafgrøder.

Herudover forholder forslaget sig ikke til, at dyrkning af bioafgrøder på bekostning af fødeareafgrøder kan føre til, at der som compensation dyrkes fødeareafgrøder på arealer, som ikke

er omfattet af bæredygtighedskriterier, og dermed kan være miljøbelastende og i sidste ende indebære en stigning i verdens udslip af drivhusgasser. Danmark støtter, at der som minimum etableres en overvågningsmekanisme og en mulighed for, at Kommissionen kan foreslå kompenserende foranstaltninger.

Det er væsentligt, at der sker en international udbredelse af bæredygtighedskrav for at modvirke, at de mindst bæredygtige biobrændstoffer blot omdirigeres til anvendelse uden for EU. I henhold til forslaget gives Kommissionen vide beføjelser til at træffe aftaler herom med tredje parter, men det er vigtigt at sikre, at der ikke opstår unødvendige handelshindringer.

Det er fra dansk side vigtigt, at der bør gælde sammenlignelige, høje krav til biobrændstoffer produceret inden for og uden for EU, således at kravene til bæredygtighedskriterierne ikke får karakter af tekniske handelshindringer.

Danmark vil arbejde for, at direktivforslaget ikke modsætter sig internationale handelsaftaler, idet der er fastlagt dansk holdning om som udgangspunkt at være imod tiltag, der virker handelshindrende. I denne forbindelse tillægges tiltag, der fremmer handel ikke mindst med klimavenlige produkter og teknologier den højeste prioritet. Fra dansk side kan man dog acceptere gennemførelse af nærmere undersøgelse vedr. mulighederne for anvendelse af andre WTO-medholdelige instrumenter, som vil kunne tilskynde EU's handelspartnere til at yde en effektiv indsats til begrænsning af udledningen af klimaskadelige gasarter.

Forslaget indeholder også en certificeringsordning for installatører af små VE-anlæg, en mærkningsordning for biobrændstoffer samt en række generelle rapporteringsforpligtelser til Kommissionen om blandt andet omfanget og indholdet af støtteforanstaltninger. Fra dansk side vil man lægge til grund, at disse ordninger og rapporteringsforpligtelser ikke må være unødigt ressourcetunge og i videst muligt omfang bør begrænse sig til egentlige verificeringsrapporter.

Direktivet foreskriver ret betydelige bindende målsætninger for VE, og medlemsstaternes valg mellem forskellige energikilder og den generelle sammensætning af deres energiforsyning kan derfor forventes at blive berørt i et omfang, som kunne berettige at hjemle forslaget i artikel 175, stk. 2, litra c), i stedet for som foreslået artikel 175, stk. 1. Med henblik på at undgå, at noget medlemsland vil kunne få pålagt en VE-målsætning som vil være uacceptabel for det pågældende land, har Kommissionen afgivet en erklæring til Rådet, som siger, at uanset hjemlen for forslaget vil Kommissionen sikre, at alle medlemslande accepterer deres nationale VE-målsætning⁵. Såfremt der under drøftelserne fremsættes en anmodning til Rådets juridiske tjeneste om en vurdering af det foreslåede retsgrundlag vil man fra dansk side støtte en sådan anmodning.

6. Statsfinansielle, samfundsøkonomiske, administrative og miljømæssige konsekvenser samt konsekvenser for beskyttelsesniveauet

---

⁵ "Irrespective of the choice of the legal base, the Commission will ensure that each Member State consents to its national renewable target which will be proposed in order to arrive at the overall EU renewable target".

Samfundsøkonomiske konsekvenser

De samfundsøkonomiske konsekvenser af EU-pakken for Danmark er meget følsomme overfor ændringer i rammebetingelser, herunder energipriser og teknologiudvikling. En omkostningsvurdering af konsekvenserne 12 år frem i tiden vil således være forbundet med betydelig usikkerhed.

EU-pakkens samfundsøkonomiske konsekvenser for Danmark er beregnet ud fra mankoen fra Energistyrelsens basisfremskrivning for energisektoren, (der indeholder allerede besluttede virkemidler) i forhold til opfyldelse af EU-pakkens nationale byrder for 2020. Med basisfremskrivningens grundforudsætninger for energipriser, kvotepriser og teknologipriser har Energi-styrelsen opstillet et målopfyldende scenario bestående af energibesparelser, udbygning med VE, reduktion af ikke kvote-omfattede emissioner og omkostninger vedr. kvoteomfattede emissioner. Scenariet har på flere punkter karakter af regneeksempel, herunder især vedrørende VE-udbygningens fordeling på teknologier og omkostningerne ved nationale virkemidler uden for ETS.

De samlede samfundsøkonomiske ekstraomkostninger for Danmark i 2020, udover omkostningerne til allerede besluttede virkemidler, er med udgangspunkt i dette foreløbige beregningseksempel opgjort til 5-7 mia. kr.. Intervallet udtrykker årlige omkostninger i 2020, når målene er fuldt realiseret. I 2013-20 vil der være årlige omkostninger, der stiger gradvist til dette niveau. Det er forudsat, at den af Kommissionen foreslåede adgang til køb af kreditter i de ikke-kvoteomfattede sektorer udnyttes fuldt ud. I modsat fald vil omkostningerne for Danmark være væsentligt større.

Som følge af det særskilt høje danske reduktionskrav for ikke-kvoteomfattede sektorer vurderes pakken at udgøre en særlig stor udfordring for de danske landbrugs- og transportsektorer. Der vil blive foretaget yderligere undersøgelser af de samfundsøkonomiske konsekvenser for bl.a. transport- og landbrugssektoren.

Såfremt EU's samlede CO₂-reduktionsmål øges fra 20 pct. op mod 30 pct. som konsekvens af en global aftale øges omkostningerne for Danmark betydeligt.

Udover de opgjorte omkostninger vil der være (allerede besluttede) omkostninger forbundet med at nå og fastholde basisfremskrivningens niveau for VE på op til tre mia. kroner årligt.

Derudover vil EU-pakken påføre EU som helhed ikke ubetydelige omkostninger, bl.a. i form af en stigende elpris som følge af CO₂-kvotesystemet.

De anførte omkostninger skal samlet set holdes op mod de afledte fordele i form af reduceret klimapåvirkning, samt at pakken vil medvirke til at fremme teknologiudviklingen.

Erhvervsmæssige konsekvenser

Fra et erhvervsmæssigt synspunkt vil forslaget have både negative og positive effekter: Negative effekter i form af højere energipriser, men på den anden side positive effekter ved at give danske virksomheder mulighed for at udbygge deres styrkepositioner inden for vedvarende energi og energieffektivisering, da efterspørgslen herefter vil blive forøget væsentligt i hele EU. Således udgør den danske eksport af energiteknologi og -udstyr i dag omkring 50 mia. kr. om året og stigningstakten har været væsentligt højere end for den samlede vareeksport.

Konsekvenser for beskyttelsesniveauet

Den omfattende udbygning med vedvarende energi, effektivisering af energiforbruget og reduceret drivhusgasudledning har gunstige konsekvenser for miljøet og beskyttelsesniveauet. 30 pct. VE, samt en øget indsats mht. energibesparelser, anslås at reducere Danmarks udslip af drivhusgasser i 2020 med overslagmæssigt 3-4 mio. tons på årsbasis uden for den kvoteomfattede sektor i forhold til situationen uden nye initiativer.

7. Nærhedsprincippet

EU-Kommissionen angiver, at formålet med direktivforslaget ikke i tilstrækkelig grad kan efterleves ved nationale tiltag, bl.a. fordi der tages udgangspunkt i et fælles EU-mål, som det ikke kan forventes, at medlemslandene af sig selv vil efterleve ud fra hensyn om ligeværdig byrdefordeling mellem medlemslandene. Endvidere vil nationale tiltag afstedkomme usikkerhed blandt investorer grundet manglende gennemskuelighed.

Særskilt nævnes det også for biobrændstoffers vedkommende, at det ville være hindrende for handlen i EU, hvis hvert medlemsland havde sine egne bæredygtighedskriterier. Der henvises derfor til, at der er behov for initiativer på fællesskabsniveau.

Regeringen finder på det foreliggende grundlag, at nærhedsprincippet er overholdt, idet man er enig i, at harmoniserede regler er en forudsætning for, at de to bindende VE-målsætninger kan realiseres.

8. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har ikke udtalt sig om forslaget, men vil blive inddraget i forbindelse med fælles beslutning. Det forventes, at Europa-Parlamentets udtalelse i første læsning vil foreligge i løbet af første halvår 2008.

9. Tidligere forelæggelser for Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg den 22. februar 2008 til oporientering.

3. Internationale relationer på energiområdet

1. Indhold

Under dette dagsordenspunkt vil formandskabet og Kommissionen orientere om udviklingen i EU's relationer på energiområdet til tredjelande og internationale organisationer. Der forventes ingen debat under dette punkt.

EU-OPEC

EU-Kommissionen indledte i juni 2005 en dialog med OPEC. Det er blandt andet hensigten med dialogen at drøfte oliepriser og større åbenhed omkring OPEC's investeringer i f.eks. raffinaderi-kapacitet og lagre. Europa importerer ca. 40 pct. af sin olie fra OPEC-landene. På baggrund af det 11. møde i International Energy Forum i Rom i april 2008, der er et åbent di-

skussionsforum mellem ministre og organisationer fra de olieproducerende og -aftagende lande verden over, står det klart, at OPEC-landene og de store forbrugere har forskellige syn på den nuværende situation med meget høje oliepriser. Hvor man fra EU's side har fremhævet et ønske om øget produktion og forsyningssikkerhed (security of supply) gennem øgede investeringer i bl.a. raffinaderi-kapacitet, mener OPEC-landene, at der er rigeligt med olie på markedet, og at markedet i dag er velforsynet. OPEC-landene er til gengæld generelt en bekymrede for afsætningsikkerheden (security of demand). Det frygtes blandt andet at øges olieproduktion, så kan man ende i en situation som i 1980'erne, hvor øget produktion medførte kraftigt faldende oliepriser. OPEC's bekymring understreges yderligere af, at de vestlige er på vej væk fra fossile brændsler som den mest dominerende energikilde.

Energi-effektivitet

Kommissionen har som led i EU's eksterne energipolitik arbejdet på et initiativ om etablering af en international energieffektivitetsplatform (IPEEC) siden 2006. Målsætningen med platformen er at skabe et globalt forum for drøftelse, konsultation og vidensdeling vedrørende energieffektivitetsløsninger. Processen er knyttet til G8-gruppen. Det er hensigten, at platformen forankres hos det Internationale Energi Agentur (IEA). Kommissionen er i løbende dialog med interessenter og de største energiforbrugende og -producerende lande med henblik på at nå til enighed om et format for platformen. Sagen er i god udvikling. Kommissionen drøfter p.t. implementeringen og det specifikke set-up med IEA-sekretariatet. Drøftelserne om IPEEC-aftalen fortsætter under Japans G8 formandskab. Der ventes en formel vedtagelse af platformen på G8+3 energiministtermødet den 8. juni 2008.

Energifællesskabet

Energifællesskabet (Energy Community) blev grundlagt den 25. oktober 2005. Energifællesskabet er en politisk proces, som sigter på at udstrække EU's indre markedsregler på energiområdet til lande i EU's naboland. Målsætningen er at skabe et udvidet, stabilt og reguleret indre energimarked med høj forsyningssikkerhed. Dermed er Energifællesskabet et interessant alternativ til Energi Charter Traktaten og Transitprotokollen, som fortsat ikke er ratificeret af Norge og Rusland.

Udgangspunktet for Energifællesskabet har været Balkan-landene. Men det er sigtet, at integrere flere af randstaterne rundt om EU. Den vigtigste dagsorden for øjeblikket er udvidelsesforhandlinger med Norge, Tyrkiet, Moldova og Ukraine. EU-landene arbejder p.t. på at nå til enighed om et fælles mandat i forbindelse med disse forhandlinger. Flere af de store EU-lande, herunder Storbritannien, Frankrig og Tyskland deltager i Energifællesskabet. Danmark har ikke søgt om medlemskab.

2. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

3. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke udtale sig.

4. Gældende dansk ret og konsekvenser herfor af sagen

Der er ikke tale om en retsakt.

5. Høring

Høring er ikke relevant.

6. Konsekvenser for Danmark

Sagerne har ikke direkte konsekvenser for Danmark.

7. Regeringens foreløbige generelle holdning

Danmark støtter generelt en aktiv politik fra EU's side på energiområdet i forhold til tredjelande og internationale energiorganisationer.

8. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sager vedrørende EU's relationer til tredjelande og internationale organisationer på energiområdet har ofte været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering, senest den 22. februar 2008, forud for rådsmødet den 28. februar 2008.